

Göteborgs Universitet
Statsvetenskapliga Institutionen

Den manliga hegemonin i förändring?

En undersökning av manliga och
kvinnliga intressen under
riksdagsperioderna 1988 till 2010

Åsa Hernerud

Statsvetenskap D

Vårterminen 2008

Handledare: Helena Rohdén

Antal ord: 14 424

Abstract

Den manliga hegemonin kritiseras och anses vara i kris vilket kommer att undersökas i följande uppsats. Detta utförs genom en diakron analys av manliga och kvinnliga riksdagsledamöters intressen över sex riksdagsperioder, åren 1988-2010 inom 14 på förhand definierade områden. Intresseområdena formuleras utifrån feministisk teori och är uppdelade på fem manliga, fem kvinnliga samt fyra könsneutrala. Till de manliga hör avregleringar, sänkta arbetsgivaravgifter, utbyggnad av motorvägar, sänkt bensinskatt samt arrangering av sportevenemang. Till de kvinnliga räknas förbud mot pornografi, ökat stöd till kvinnojourer, åtgärder mot mäns våld mot kvinnor och prostitution samt införande av sex timmars arbetsdag. De könsneutrala områdena är förbättrad föräldrapenning, barnbidrag och föräldrautbildning samt åtgärder för ett mer jämställt samhälle. Frågeställningarna är om män i högre grad i dag motionerar om kvinnliga respektive könsneutrala områden. Resultatet visar att de manliga respektive kvinnliga intresseområdena fortfarande har en tydlig könsuppdelning medan de mer könsneutrala intressena haft en jämn könsfördelning sedan riksdagsperioden 96/97 och regressionslinjen visar att andelen män som motionerar om dessa områden ökar. Det kan således vara möjligt att hävda att mäns intressen och den manliga hegemonin förändrats över tid i en mer jämlik riktning, även om det fortfarande finns en tydlig könsuppdelning beträffande de traditionellt manliga respektive kvinnliga intresseområdena.

Sökord: Riksdagen, manlig hegemoni, manliga intressen, kvinnliga intressen, könsneutrala intressen.

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.2 Mansforskning och hegemonisk manlighet	5
2. Vetenskapligt problem	8
2.2 Vetenskaplig och samhällelig relevans	9
3. Tidigare forskning och teori	10
3.2 Vad är intressen?	10
3.3 Skilda intressen och utfall	11
4. Syfte	14
5. Val av fall och metod	15
5.2 Material	16
5.3 Definition och val	17
5.4 Definition och val av manliga intressen	17
5.5 Definition och val av kvinnliga intressen	20
5.6 Definition och val av könsneutrala intressen	23
5.7 Motivering och alternativa val	24
5.8 Tillvägagångssätt och sökord	25
6. Resultatredovisning	27
6.2 Manliga intresseområden	28
6.3 Kvinnliga intresseområden	29
6.4 Könsneutrala intresseområden	32
7. Slutsatser och analys	35
7.2 Generaliserbarhet och vidare forskning	37
8. Källförteckning	39

1. Inledning

”I den politiska praktiken formas allmänintresset både av och för en grupp som utnämmt sig själv att företräda alla. Allmänviljan formas av allmänvita, allmänmedelålders, allmänna män”¹, vilket innebär att politiken är manlig, trots att den hävdas vara könsneutral. Kvinnors krav och kvinnors intressen betraktas som könsintressen medan mäns närvaro i samhället och de politiska forumen sällan anses ha med kön att göra. Män har en självklar plats som medborgare, medan kvinnors plats istället legitimeras utifrån kön: ”de frånvarande kvinnorna är kön, de närvarande männen är medborgare”². Vi lever i ett samhälle där män(niskan) bestämt att mer makt, pengar och inflytande skall ges till dem som inte kan föda barn, medan det kön som har den möjligheten inte erkänns samma ställning i samhället³. Kvinnors handlingsutrymme begränsas därmed i viss utsträckning av de rådande könsmaktsförhållandena vars mönster kopplas samman med könsstereotypa föreställningar⁴. Denna rådande genusstruktur benämns som den manliga normen och hegemoniska maskuliniteten, uttryck som myntats av den australiensiske sociologen R. W Connell. Connell hävdar att det i världen råder en manlig hegemoni, en makt baserad på en grupps undertryckande av en annan. Exempelvis kan denna manliga hegemoni resultera i att kriterier och procedurer som gynnar män skapas och efterföljs. Den manliga hegemonin med män som överordnade kvinnor bygger på intressen som värderas olika samt på strukturella skillnader⁵. Den manliga normen betraktas därigenom som det normala och av naturen givna vilket är ett problem då ”de företeelser som är så självklara att de inte ens förs upp på ett medvetet plan är just de som spelar störst roll i ett samhälle, eller för den delen civilisation”⁶. I följande uppsats belyses detta självklara, det vill säga den manliga normen, genom feministisk forskning som utgår från att det i samhället finns en könsmaktsordning där kvinnor är underställda männen⁷. Vad den rådande manliga normen innebär är inte hugget i sten då undersökningar visar på en manlighet i kris, där traditionellt manliga egenskaper inte längre premieras. Istället är typiskt kvinnliga egenskaper, såsom social skicklighet och emotionalitet allt viktigare i samhället⁸. Genom att arenor som tidigare var manligt dominerade idag är öppna även för kvinnor har den ”manliga sociala och kulturella terrängen därmed osäkrats och det har skapat öppningar för nya identiteter”⁹. Det pågår således en förändring av manligheten, något som kan leda till antingen ett bakåtsträvande mot en traditionell manlighet eller en förändring i mer jämställd rikt-

¹ Wendt Höjer och Åse 2003:53

² Eduards 2002:17

³ Eduards 2002:41

⁴ Gustafsson 2008:226-228

⁵ Connell 2002:82, 85

⁶ Ohlander i *Rösträtten 80 år-forskarantologi*, 2001:117

⁷ Wängnerud 1998:49, 118

⁸ Nordberg i red: Johansson och Kuosmanen 2003:97

⁹ Johansson i red: Ekenstam, Johansson och Kuosmanen 2001:162-163

ning¹⁰. I vilken riktning manligheten förändras i Sverige har inte analyserats, men det är ett faktum att det har skett ett flertal politiska förändringar i mer jämställd riktning de senaste 20 åren¹¹. Det går således att hävda att politiska förändringar gjorts i jämställdhetssyfte och avsikten med uppsatsen blir därmed att undersöka om även den manliga hegemonin har förändrats i en mer jämställd riktning.

1.2 Mansforskning och hegemonisk manlighet

För att kunna undersöka den manliga hegemonin måste en redovisning av den utföras, varvid forskning om maskulinitet och normer redovisas nedan. Mansforskningen utvecklades under 1980-talet, framförallt i Storbritannien och USA och har sedan dess analyserat bland annat den manliga hegemonin. Forskningsgrenen har saknat teoretiska angreppspunkter och metodologiska frågeställningar och har istället formulerats i relation till feministisk forskning. Feministisk teori innebär att den rådande könsmaktsordningen där kvinnor är underställda männen som har kontroll och tolkningsföreträde, har skapat en manlig norm som kvinnor måste förhålla sig till¹². Enligt feministisk forskning har även kvinnor, i egenskap av aktörer, en möjlighet att under rätt förhållanden förändra sina villkor till något bättre¹³. Till stor del utgår mansforskningen från feministisk teori, med skillnaden att feminism utgår från kvinnors underordning i samhället medan mansforskning snarare baseras på en längtan efter ett jämlikt samhälle där män skulle vinna på förändrade livsstilar som syftar till att satsa mer på familj och barn och mindre på sina karriärer¹⁴.

Det finns olika inriktningar inom mansforskningen där en av dem, den konstruktivistiska, syftar till att problematisera mansrollen och uppmuntra till alternativa tolkningar och reflektioner över mansideal och förhållandet mellan könen¹⁵. Detta är även utgångspunkten i denna uppsats, att genus betraktas som en social konstruktion, något som formas och kan ändras över tid. Kvinnlig- respektive manlighet är inte hugget i sten och inte heller den ojämlikhet som råder är statisk eller stillastående¹⁶. Den hegemoniska manlighet som diskuteras inom den konstruktivistiska forskningsinriktningen är kärnan i den dominerande manligheten, en bild som sprids via massmedier och populärkultur¹⁷. R.W Connell är en av dem som tar plats inom den konstruktivistiska forskningsgrenen och anser att det finns biologiska grundskillnader men att dessa

¹⁰ Johansson och Nordberg i red: Ekenstam, Johansson och Kuosmanen 2001:163, 255

¹¹ Gemzöe 2002:11, 161 och Proposition 2005/06:155 sid. 43

¹² Wängnerud 1998:49, 118

¹³ Eduards 2002:125

¹⁴ Ekenstam et al 1998:7, 15

¹⁵ Ekenstam et al 1998:7-8

¹⁶ Gemzöe 2002:22

¹⁷ Ekenstam et al 1998:9-10

förstärks genom ett socialt manuskript som kvinnor och män måste förhålla sig till. Den "sanna" maskuliniteten utgår från mäns kroppar som driver på handlandet genom hävdandet att män av naturen är aggressiva. Mäns kroppar kan även innebära hinder eller gränser genom åsikten att män inte är omhändertagande¹⁸. Åsikter som dessa har således sin grund i biologin, men reproduceras genom föreställningar beträffande vad denna "naturlighet" innebär. Den manliga hegemoni och det patriarkat som detta lett till medför att män får en utdelning i termer av ära, materiella privilegier, prestige och rätten att bestämma. Det finns dock rangordningar även inom den manliga hegemonin där homosexuella män eller män som arbetar inom kvinnodominerade yrken står lägre i rang¹⁹.

Manligheten ser även olika ut beroende på kultur, tid och plats där exempelvis manlighet inom den svenska överklassen i början av 1900-talet inte var den samma som inom arbetarrörelsen. Det finns dock en uppfattning om en specifik västerländsk manlighet som präglats av fysisk fostran där styrka framhölls som ett premierande inslag. Vidare finns det forskning som kopplar denna västerländska maskulinitet, som hädanefter kommer att studeras, till krigisk brutalitet där de båda världskrigen drev mansstereotypen till sin spets. Maskulinitet placeras även i förhållande till en drift efter makt, dominans och kontroll²⁰. Även mäns historiska uppgift att skydda kvinnor och barn är en del av den hegemoniska manligheten. Män stärks i sin maskulinitet genom att skydda nationen och till dessa män kopplas traditionellt manliga drag såsom mod, styrka, disciplin, virilitet och uthållighet²¹. Återkommande teman inom mansforskningen är även sport och byggandet av en "manlig" kropp och det som karakteriserar bodybuilderkulturen, en av de mest extrema formerna av maskulinitet, är just disciplin, rationalitet, styrka och initiativ, egenskaper som är starkt förenade med föreställningen av manlighet. I denna forskning slås även fast att "[k]roppen plågas för att man skall stärka sin manlighet och sin tro på egen osårbarhet och oövervinnlighet"²². Betydelsen av sport och idrott är även tecken på manlighet då detta är en del av en mans kravsystem, nämligen att i det offentliga leva upp till sina möjligheter att frambringa ära och att utöka sin heder²³. En annan del av manligheten är kopplat till den historiska uppdelningen mellan kvinnor och män i reproducerande och producerande områden vilket innebär att män skall vara huvudförsörjare. Denna roll är en mycket viktig del av många mäns självbild och något som medför att förvärvsarbetet framhålls som en i allra högsta grad betydelsefull del av mäns liv. Rollen som familjeförsörjare medför även i vissa familjer att mannen intar rollen som familje-

¹⁸ Connell 1995:69, 77

¹⁹ Connell 1995:100-106

²⁰ Ekenstam et al 1998:20-24

²¹ Eduards 2007:48

²² Ekenstam et al 1998:255

²³ Bourdieu 1999:65

överhuvud vilket, enligt vissa forskare, är en av anledningarna till att gifta män mår bättre än ensamstående²⁴.

Förvärvsarbetet som stark symbol för manligheten innebär att kvinnors inträde inom arbetslivet i samklang med feministiska krav på bättre föräldraförsäkringar och förbud mot diskriminering har lett till en försvagning av den traditionella manligheten. Vissa menar att den nya politiken har lett till att män förlorat sin ställning i familjelivet och att manligheten feminiserats. Flertalet undersökningar från början av 1980-talet och framåt visar att män gett uttryck för en förändrad attityd, i en mer jämlik riktning²⁵. I början av 1990-talet utgavs även ett flertal böcker som visade att manligheten i kris lett till att män de senaste åren förlorat sin identitet²⁶. Att kvinnor idag tar plats inom traditionellt manliga områden och att påverkan från andra kulturer och möten påverkar identitetsskapandet, har inneburit att det traditionellt manliga idag är utsatt för stark kritik. Andra exempel på att den manliga hegemonin har förändrats är att det under mitten av 1980-talet växte fram en stark mansrörelse, framförallt i USA som syftade till mäns frigörelse, att stärka männens roll i familjen samt uppmuntra ett mer aktivt ansvarstagande. Tendenserna inom dessa rörelser, vilket även fick visst gensvar i Sverige under 1990-talet, var dock även, paradoxalt nog, en vilja att återgå till traditionella familjemönster. I Sverige skapades exempelvis läger och kurser som syftade till att männen åter skulle komma i kontakt med en genuin manlighet. Rörelsen fick dock ett begränsat utrymme i Sverige, troligtvis på grund av den väl etablerade jämställdhetspolitiska diskursen som strävade efter mer förändrade föräldraroller²⁷.

Manlighetsskapande är som sagt en oavslutad process där män påverkas av såväl traditionella som nya mansideal. Denna förändring kan resultera antingen i en mer jämställd manlighet eller en omvänd reaktion som leder till att män söker sig tillbaka till en "urmanlighet". Det är därmed inte självklart att manligheten förändras mot en mer jämställd inriktning då även den nya manligheten kan vidmakthålla mäns fördelar²⁸. Det råder även en diskrepans mellan ideologi och praktik där de kulturella förväntningarna ändras i snabbare takt än mäns praktiska handlingar²⁹. Empiriskt sett finns det dock signaler som tyder på att vi går i en mer jämställd riktning i och med politiska åtgärder med fler män inom traditionellt kvinnliga områden och ett närmande av de kvinnliga och manliga sfärerna³⁰. Mansforskning hitintills har således visat på manlighet genom historien, hur den traditionellt hegemoniska manligheten ser ut samt att denna tenderar att utmanas, kritiseras och förändras. Mansforskningen har dock i låg utsträckning undersökt politiska utfall utan ofta

²⁴ Jakobsen och Sundgren i red: Forsberg och Grenholm 2005:31 och Stahlman 1998:293

²⁵ Plantin 2001:38-40

²⁶ Stahlman 1998:294

²⁷ Plantin 2001:40-41

²⁸ Nordberg i red: Ekenstam, Johansson och Kuosmanen 2001:10, 255 och Johansson 2000:42-43

²⁹ Plantin 2001:43

³⁰ Nordberg i red: Johansson och Kuosmanen 2003:97

analyserat den manliga hegemonin genom hur den framställs i media, beskrivits genom historien eller uppfattas av männen själva³¹.

2. Vetenskapligt problem

Den manliga normen påverkar såväl män som kvinnor i samhället genom att de som dominerar får sitt sätt att vara erkänt som allmängiltigt, något som kallas "den förhärskande definitionen av praktiken"³². Den manliga hegemonin innebär således att manlighet är den allmängiltiga och rådande normen i samhället, vilket i sin tur leder till en dikotomi där det kvinnliga ständigt definieras i förhållande till det manliga. Politiker står mot kvinnliga politiker, på TV visas fotboll medan radion sänder damfotboll och undersökningar visar på kvinnors avvikande beteende i förhållande till normen, det vill säga männen. Detta medför en debatt som syftar till att visa hur kvinnor inte beter sig eller har samma egenskaper som det riktiga, nämligen det manliga. Detta medför även att kvinnors intressen betraktas som avvikande och blir svårare att driva igenom. På kommunal nivå har kvinnor exempelvis svårare att ta del av den politiska makten och deras politiska handlingsutrymme begränsas av en rådande könsmaktsordning, uppbyggd kring normerande föreställningar kring kön och politiskt handlande. Slutsatsen i en nyligen publicerad avhandling på kommunal nivå slår fast att könstillhörighet, i det närmaste, tycks vara lika viktig som blocktillhörighet inom kommunpolitiken³³. Även på riksdagsnivå återfinns indikationer på den manliga normen som överordnad. Mercedes Mateo Diaz avhandling beträffande kvinnors representation i Belgien och Sverige visar att de nya parlamentsledamöterna fick anpassa sig till den rådande normen för att inte hamna i utanförskap, något som innebär att kvinnor underordnas den manliga hegemonin³⁴. Att kvinnor måste anpassa sig till normen och underställs denna medför inte bara en svårighet för dem att hävda sina intressen. Det blir även svårare att avancera, kvinnor väljs som vice medan männen blir ordförande och kvinnor kan även mötas av nedvärderande kommentarer som är svåra att hantera och bemöta. Dessa resultat framkom i en undersökning av 155 kvinnliga riksdagsledamöter år 2004, där sex av tio tillfrågade menade att de utsatts för förtryck på grund av sitt kön till följd av att det råder en manlig maktstruktur med starka inslag av härskartekniker. Detta medförde till exempel att ledamöterna fick utstå kommentarer såsom "lilla gumman, vad söt du är när du blir arg"³⁵. Arbetsgruppen för en jämställd riksdag som tillsattes 2003 menar att det finns problem då en ökad representation inte alltid innebär motsvarande reellt inflytande. De hävdar vidare att en "väl fungerande riksdag förutsätter att

³¹ Se Ekenstan et al 2001, Johansson 2000, Stahlman 1998, Plantin 2000

³² Bourdieu 1999:77

³³ Gustafsson 2008:132, 228-229

³⁴ Diaz 2002:225

³⁵ www.svd.se/nyheter/inrikes/artikel_136042.svd, Svenska dagbladets hemsida, besökt 080412

ledamöterna kan utöva sitt förtroendeuppdrag på jämställda villkor”³⁶. Arbetsgruppen beskriver jämställdhet som kvantitativ samt kvalitativ. Den kvantitativa jämställdheten i Sverige är bland den bästa i världen med ett i det närmaste jämställt parlament med 47,3 procent³⁷. Med kvalitativ jämställdhet avses i jämförelse, enligt Nationalencyklopedin, ett förhållande där ”innehåll, villkor, regler, rutiner, organisation, värderingar, maktförhållanden m.m är könsneutrala och således inte präglade av tillskrivna könsbestämda kvalifikationer och kompetenser”³⁸. För att den kvalitativa jämställdheten ska uppnås får följaktligen inget kön inneha tolkningsföreträde och därmed framstå som det universella och riktiga, i stället skall det finnas möjlighet för både kvinnor och män, oavsett egenskaper och intressen att verka och driva igenom resultat inom politiken. Kvinnor som, ”nyare” deltagare i politiken måste dock till stor del anpassa sig till en manlig norm och männen verkar själva inom den. Normen påverkar således möjligheterna att utforma politiken i Sverige och om den manliga hegemonin och normen förändras har detta även inverkan på den förda politiken, något som gör fenomenet intressant att i vidare bemärkelse undersöka.

Att den manliga hegemonin förändras finns det således tecken på och forskare tenderar att vara överens. Det finns dock en viss diskrepans inom tidigare forskning beträffande i vilken riktning förändringen går. Vissa undersökningar visar att män tenderar att sträva efter ett upprätthållande av den manliga hegemonin och ett återvändande till en genuin manlighet³⁹. Andra resultat visar å sin sida att mäns intressen förändras i en mer feministisk och jämlik riktning där familjeliv prioriteras högre än arbetslivet⁴⁰. Oavsett om det är ett resultat av en förändrad manlig norm eller inte, går det dock att hävda att svensk politik förändrats i en allt mer jämlik riktning. Enförsörjarfamiljen har ersatts med en tvåförsörjarmodell, föräldraförsäkringar, barnbidrag och utbyggnad av kommunal barnomsorg och jämställdhetslagstiftning har införts, allt i syfte att öka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden⁴¹. Att svensk politik de senaste åren blivit allt mer feministisk kan således vara ett tecken på att den manliga hegemonin förändras i en mer feministisk riktning. Detta är den övergripande frågeställningen som kommer att undersökas närmare: har den manliga hegemonin förändrats över tid och i så fall i vilken riktning?

2.2 Vetenskaplig och samhällelig relevans

Undersökning syftar till att analysera ett klassiskt statsvetenskapligt problem; intressen inom politiken samt vad detta resulterar i för utfall. Att studera intressen över tid för att därefter dra

³⁶ Utredningar från riksdagsförvaltningen 2004/05:URFI- 15 förslag för en jämställd riksdag, sid 3

³⁷ www.val.se/val/val2006/slutlig_ovrigt/statistik/riksdag/valda_riksdagen.html, Valmyndighetens hemsida, besökt 080409

³⁸ Utredningar från riksdagsförvaltningen 2004/05:URFI- 15 förslag för en jämställd riksdag, sid 17

³⁹ Red: Ekenstam, Johansson och Kuosmanen 2001:10, 255, Johansson 2000:42-43 och Plantin 2001:43

⁴⁰ Plantin 2001:40-41

⁴¹ Plantin 2001.23

slutsatser huruvida den manliga hegemonin har förändrats är dock ett nytt perspektiv i forskningssammanhanget. Uppsatsen blir således inomvetenskapligt relevant då verkar inom ett klassiskt undersökningsområde. Den blir även kumulativt genom att spinna vidare på tidigare forskningsresultat beträffande intressen, trots att ansatsen i denna uppsats är ny. Uppsatsen är även relevant då det finns en lucka i tidigare forskning. Det är relativt allmänt accepterat att manligheten är i kris, men om de manliga intressena och då även den manliga hegemonin har förändrats i en mer jämlik riktning är inte fastslaget. Resultatet kommer att bidra med något nytt om resultatet visar på gemensamma mansintressen som förändrats över tid eller om män i högre grad idag intresserar sig för traditionellt kvinnliga områden. Betydelsen av närvarons politik kommer att undersökas och bidrar likaså till uppsatsens inomvetenskapliga relevans, det vill säga, har olika sociala grupper skilda intressen⁴². Uppsatsen är även viktig då tidigare forskning inte har belyst problematiken ur denna synvinkel, det vill säga om just manliga intressen ändras varvid undersökningen kommer att bidra med något nytt. Att det är manliga intressen som undersöks beror just på att tidigare forskning visat att den manliga normen är dels kritiserad och dels till viss del i upplösning⁴³. Utomvetenskapligt sett är rapporten intressant för aktiva politiker inom riksdagen eller kommun och landsting genom att de upplyses om den eventuella betydelsen av kvinnliga eller manliga representanter. Även för väljare är analysen av intresse då de kommer att få en fingervisning kring betydelsen av att välja kvinnliga eller manliga politiska representanter.

3. Tidigare forskning och teori

Analys av politiskt beteende och intressen utifrån en könsaspekt har genomförts under lång tid och det finns flera resultat som pekar på mäns och kvinnors skilda intressen och vad detta resulterar i. Innan dessa resultat redovisas följer dock en diskussion om definitionen av intressen samt hur intressen är relevant beträffande den manliga hegemonin och dess eventuella förändring.

3.2 Vad är intressen?

En av begreppsbetydelserna för intressen diskuteras av Ann Phillips genom teorin om närvarons politik, som utgår från att för att det ska gå att utmana rådande konventioner krävs det att människor av olika kön, socialt ursprung och etnisk tillhörighet deltar i beslutsprocessen⁴⁴. Kvinnor och män har skilda intressen som står i konkurrens med varandra och kvinnors intressen förtrycks om det är män som utformar politiken. Intressen är ett resultat av erfarenheter som

⁴² Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Wängnerud 2005:18,19,31,32, 40

⁴³ Connell 1995, 2002, red Johansson och Kusomanen 2003, Faludi 1999 och Bourdieu 1999

⁴⁴ Phillips 2000:60

gemensamt med debatter och organisering leder fram till objektiva och subjektiva intressen⁴⁵. Objektiva intressen definieras på olika sätt varav ett är intresset att utöva kontroll genom sin närvaro i offentliga och politiska institutioner. En annan definition är att alla människor har objektiva intressen av att delta i de beslut som påverkar deras livschanser⁴⁶. Subjektiva intressen omfattar däremot inte alla utan endast större eller mindre grupper av människor och är mer individuella⁴⁷. Diskussioner kring mäns specifika objektiva eller subjektiva intressen återfinns inte nämnvärt i den politiska debatten. I stället underordnas mäns intressen klass- eller etnicitetsintressen. En stor del av de diskussioner som upprättas kring intressen baseras på klass där exempelvis arbetarklassens objektiva intressen vore en socialistisk samhällsomvandling. Ytterligare en definition på intressen är "tillgången till resurser nödvändiga för att uppnå olika slags målsättningar"⁴⁸. Kopplingen mellan erfarenheter knutna till kön och de skilda intressen som kvinnor och män har borde således innebära att om erfarenheterna ändras, medför detta en förändring även för intressen. Den manliga hegemonin anses vara i gungning i och med att traditionellt manliga egenskaper inte längre premieras utan får stå tillbaka för traditionellt kvinnliga sådana. Detta innebär att män bemöts annorlunda idag när sådant som förr ansågs positivt kritiserats, det vill säga, deras erfarenheter förändras, något som borde innebära att även deras intressen gör det. Att undersöka om den manliga hegemonin förändrats genom att undersöka huruvida mäns intressen har gjort det, borde således vara en rimlig teoretisk utgångspunkt. Då uppsatsens teoretiska grundansats är feministisk teori kommer mäns och kvinnors intressen att definieras utifrån denna.

3.3 Skilda intressen och utfall

Efter diskussion kring intressen i allmänhet följer nedan en redogörelse av tidigare forskning kring kvinnliga och manliga intressen, något som det finns ansevärliga mängder av. För 20 år sedan fastslogs att det inte var "betydelselöst om kvinnor eller män väljs in i riksdagen"⁴⁹ och 1998 drogs slutsatsen att "det är med säkerhet som vi kan säga att det bedrivs en annan sorts politik i ett parlament med många kvinnor än i ett med få eller inga"⁵⁰. I senare forskning återfinns fler skillnader såsom att män står mer till höger än kvinnor ideologiskt sett. Beträffande sakfrågor skiljer sig kvinnliga och manliga åsikter åt med störst åsiktsskillnader beträffande förslag om införandet av sex timmars arbetsdag samt en avveckling av kärnkraften. Män tenderar även att i högre grad prioritera

⁴⁵ Svallfors 1989:27

⁴⁶ Bergqvist 1994:17-18 och Svallfors 1989:24

⁴⁷ Jónasdóttir 1991:157-158, Bergqvist 1994:17-18

⁴⁸ Svallfors 1989:25

⁴⁹ Holmberg och Esaiasson 1988:152

⁵⁰ Wängnerud 1998:185

ekonomi och kvinnor välfärd⁵¹ något som även återspeglas i utskottsfordelningen. Kvinnor har historiskt sett återfunnits inom "mjuka" utskott såsom social- eller kulturutskotten medan män tagit plats i de "hårda" utskotten som försvars- och konstitutionsutskotten⁵². Män har även oftast varit ordförande i utskotten medan kvinnor är vice: "[m]än har alltid första chansen. Vi brukar bli nummer två...männen brukar bli ordinarie och kvinnorna vice"⁵³. En tydlig förändring i en mer jämställd riktning återfinns dock efter valet 2006 med sex kvinnliga ordförande mot nio manliga samt samma fördelning över viceordförande. I tre av utskotten återfinns kvinnor på både ordförande samt vice ordförandeposten medan män på båda platserna finns i sex utskott. Kvinnor på båda posterna påträffas dock fortfarande i typiskt mjuka utskott medan män på båda posterna återfinns i traditionellt hårdare utskott. Även kvantitativt sett är utskottsfordelningen betydligt bättre efter senaste valet då det i sex av 15 utskott finns en kvinnlig majoritet samt en manlig majoritet i de övriga nio. 46 procent av de ordinarie utskottsledamöterna är kvinnor⁵⁴, vilket kan jämföras med mitten av 1980-talet då en kvinnlig majoritet återfanns i två av 16 utskott och andelen kvinnor i utskotten var 28 procent⁵⁵. Könsuppdelningen återfinns även på kommunal nivå där skillnader mellan kvinnors och mäns intressen kvarstår⁵⁶. Detta visar sig även i att 73 procent av ledamöterna i teknik/miljö/ trafik/fastighetsnämnden var män medan 59 procent av vård/omsorg/socialnämndens ledamöter var kvinnor år 2003⁵⁷.

Även i politiska utfall uppvisas skillnader mellan kvinnor och män. En undersökning från 1988 fann ett starkt samband mellan att vara kvinnlig riksdagsledamot och att aktivt förespråka kvinnliga intressen⁵⁸ och 1998 var det dubbelt så vanligt bland kvinnliga än manliga ledamöter att framföra omsorgsfrågor⁵⁹. En annan studie visade på ett klart positivt samband mellan storleken på de ekonomiska resurserna till kvinnojourer samt andelen kvinnor med politiska uppdrag⁶⁰. Ytterligare en undersökning visar att år 2006 satsade mansdominerade kommunfullmäktige på aggregerad nivå mer pengar på affärsverksamhet, politiskt verksamhet samt infrastruktur medan kvinnodominerade kommunfullmäktige satsade mer pengar på barnomsorg och grundskola⁶¹.

⁵¹ Oskarson och Rohdén i red: Holmberg och Weibull 2002:123 samt Hernerud 2008:4-5

⁵² Utredningar från riksdagsförvaltningen 2004/05:URFI- 15 förslag för en jämställd riksdag, sid 14

⁵³ www.svd.se/nyheter/inrikes/artikel_136042.svd, Svenska dagbladets hemsida, besökt 080409

⁵⁴ www.riksdagen.se/webbnav.index.aspx?nid=1300, Riksdagens hemsida, besökt 080402

⁵⁵ Utredningar från riksdagsförvaltningen 2004/05:URFI- 15 förslag för en jämställd riksdag, sid 14

⁵⁶ Gustafsson 2008:kap 5

⁵⁷ www.scb.se/statistik/publikationer/LE0202_2006A01_BR_X10ST0601.pdf, På tal om kvinnor och män

2006, SCBs hemsida

⁵⁸ Esaiasson och Holmberg 1996:69

⁵⁹ Wängnerud 1998:159

⁶⁰ Eduards 2002:34

⁶¹ Hernerud 2006:35

Kvinnointressen på kommunal nivå framstår dessutom som högprioriterade enligt en nyligen publicerad avhandling⁶²

Det finns således belägg för skilda intressen och utfall inom svensk politik och även om dessa är placerade under en manlig norm framhålls den svenska politiken ofta som en av de mest kvinnovänliga i världen då den exempelvis medfört stora möjligheter för kvinnor att förvärvs-arbeta. Staten tar idag ett större ansvar över de reproducerande områden som traditionellt sett varit ett kvinnligt område i form av föräldraförsäkring, barnbidrag och barnomsorg⁶³. Att skapa ett mer jämställt samhälle genom politiska beslut har pågått i Sverige sedan mitten av 1900-talet. Förändringarna gick dock långsamt och reformerna från 70- och 80-talen medförde exempelvis få förändringar i mäns uttag av föräldraledighet. På grund av detta skapades 1992 en ny och starkare jämställdhetslag. Denna skärptes 1994 då arbetsgivaren fick en skyldighet att underlätta ett förenande av förvärvsarbete och föräldraskap för både kvinnor och män och kraven för att motverka könsdiskriminering förstärktes. 1998 utökades lagen än mer då arbetsgivaren ålades skyldighet att motverka sexuella trakasserier⁶⁴. Försöken från statens sida att förmå män att ta ett större ansvar för sina barn har även medfört en öronmärkt "pappamånad"⁶⁵ i samband med föräldrapenningen år 1995 och resultatet blev att den andel föräldrapenningdagar som män tog ut ökade från tio procent år 1993 till 20,8 procent år 2007. År 2002 genomdrevs ytterligare en pappamånad och under 2000-talet har andelen dagar som togs ut av män ökat med ca åtta procentenheter⁶⁶. Det pågår därmed försök från statligt håll att öka jämställdheten på arbetsmarknaden. Även inom andra områden har den förda politiken på riksdagsnivå förändrats i mer jämlik riktning genom införandet av sexköpslag, strängare straff mot sexuella trakasserier och reviderade jämställdhetsplaner i och med att det på 1990-talet anslogs en hårdare ton från statens sida beträffande jämställdhet. Starkare fokus sattes även på kvinnors obetalda hemarbete vilket ledde till att "pigdebatten" tog sin början i och med debattartiklar i Dagens Industri⁶⁷. Även män har framfört dessa frågor eller förmåtts att ge sitt stöd såsom exempelvis sexköpslagen som tillkom 1999 då socialdemokratiska kvinnor inför partikongressen 1997 drev ett intensivt lobbyarbete för att engagera även de socialdemokratiska männen. Partiledningen förde en motsatt linje

⁶² Gustafsson 2008:229

⁶³ Bergqvist 1994:112-113, 161

⁶⁴ <http://www.jamombud.se/jamojuridik/lagstiftningoch/jamstalldhetsla8CB.asp>, Jämos hemsida, besökt 080504 och Plantin 2001:50

⁶⁵ Pappamånaden innebär numera att två månader av föräldraledigheten är vigd åt män och två åt kvinnor och dessa går ej att överföra till den andra föräldern.

⁶⁶ <http://forsakringskassan.se/omfk/analys/barnfamilj/foraldrap/#ju> Försäkringskassans hemsida, besökt 080510

⁶⁷ Gemzöe 2002:110-111

men förlorade omröstningen och förslaget om kriminalisering av sexköpare klubbades därmed igenom⁶⁸.

Samtliga ovan nämnda åtgärder som syftat till att skapa ett mer jämställt samhälle har införts de senaste 20 åren. Att det införs fler och fler "kvinnovänliga" reformer, trots att kvinnor aldrig varit i majoritet i riksdagen, skulle kunna vara ett tecken på att politiken och intressen förändras och att även män har ett intresse av feministiska och/eller jämställdhetsfrågor. Givet tidigare fördiskussion, verkar det finnas ett antal anledningar att tro att riksdagsledamöternas intressen förändrats de senaste decennierna i en mer jämlik riktning.

4. Syfte

Det vetenskapliga problemet innebär en undersökning om den manliga hegemonin förändrats över tid. Utgångspunkten är att män och kvinnor genom olika erfarenheter har skilda intressen något som får stöd i ett flertal undersökningar som analyserat intressefrågor⁶⁹. Att den manliga normen kritiserats är relativt vedertaget och diskrepansen inom tidigare forskning avser huruvida reaktionen på en manlig hegemoni i kris antingen är en strävan efter en genuin manlighet, eller ett bejakande av en mer jämlik sådan. Inom svensk politik finns det tecken som tyder på det sistnämnda i och med att den förda politiken de senaste 20 åren förändrats till att bli alltmer feministisk och jämställd. Den tydliga könsuppdelningen i riksdagens utskott är i stort sett utjämnad, riksdagspartierna benämner sig som feministiska och ett antal reformer i mer kvinnovänlig riktning har drivits igenom. Att undersöka en förändring av den manliga normen på riksdagsnivå är även intressant då de flesta politiska beslut som berör medborgarna fattas på denna nivå. Dessutom finns det redan ett antal nyligen publicerade undersökningar som visar på kvinnors och mäns intressen på kommunal nivå. Dessa undersökningar visar även skillnader i vad kvinnor och män anser vara viktigt⁷⁰, men färre är nyproducerade undersökningar kring politikens reella handlande, något som är en viktig del av närvarons politik. Givet dessa faktorer blir syftet med undersökningen att undersöka huruvida manliga riksdagsledamöters intressen har förändrats över tid. Syftet kommer att undersökas genom följande frågeställningar:

1. Motionerar män i högre grad idag om traditionellt kvinnliga intressen?
2. Motionerar män i högre grad idag om könsneutrala intressen?

⁶⁸ Eduards 2007:151

⁶⁹ Se exempelvis Holmberg och Esaisasson 1996, Wängnerud 1998, Eduards 2002, Hernerud 2006, Gustafsson 2008

⁷⁰ Se exempelvis Gustafsson 2008, Hernerud 2006

5. Val av fall och metod

Det finns ett antal sätt att undersöka utfallet av intressen inom politiken. Det är exempelvis möjligt att kartlägga kvinnors och mäns röstningsbeteende samt skillnader i sakfrågor genom intervjuer eller enkätundersökningar. Det är även möjligt att analysera huruvida det politiska intresset leder till skilda utfall i politiskt beteende. En annan möjlighet är att undersöka om kvinnor och män prioriterar skilda områden genom exempelvis ekonomiska satsningar. Att analysera hur kvinnor och män framhåller sina intressen inom exempelvis parlamenten är även möjligt genom att kartlägga och räkna i vilken utsträckning ledamöterna motionerar eller håller anföranden. Att använda en kvalitativ metod vore möjligt om den kausala mekanismen, det vill säga erfarenheterna och personliga, subjektiva åsikter kring exempelvis den manliga normen skulle undersökas men då syftet är att undersöka en eventuell förändring över tid är detta val av metod inte relevant.

Valet faller i denna uppsats på att undersöka den manliga hegemonin utifrån intressen då dessa formas av erfarenheter och leder till handlingar⁷¹. Intressen mäts i detta fall genom motioner vilket motiveras genom att detta är en indikation på vad som är intressant och viktigt för en riksdagsledamot, i och med att personen ifråga väljer att lägga tid och energi på att skriva en egen motion. Det handlar således inte om ett slentrianmässigt beteende utan om ett aktivt val som kräver ett aktivt handlande. Om det finns områden och intressen som betraktas som relevanta för män respektive kvinnor kommer detta då tydligt att märkas. Att klassificera motioner möjliggör även en undersökning över tid, vilket kan analyseras utifrån ett könsperspektiv för att se om det finns belägg för att den manliga hegemonin förändras i en mer jämställd riktning. Detta görs med en statistisk analys genom att 14 sakfrågeområden, som i förväg definierats utifrån feministisk teori samt i viss utsträckning även empiri, undersöks över tid. Fem av dessa är traditionellt manliga, fem är traditionellt kvinnliga och fyra områden är kopplade till de politiska områden där det skett stora förändringar i jämlik riktning de senaste decennierna och som därmed kan benämnas som mer könsneutrala. Syftet är att analysera om det skett en förändring över tid där män i högre grad än förr motionerar kring kvinnliga respektive könsneutrala områden. Valet att använda statistisk analys är således en grundförutsättning för att en diakron analys från riksdagsperioden 1988-91 och fem ytterligare tillfällen skall kunna utföras.

Motionerna är således det som påverkas, faktor Y, av riksdagsledamöternas kön, faktor X. Den kausala mekanismen anses utifrån tidigare forskning om intressen vara erfarenheter men detta undersöks inte vidare. De tidpunkter som valts är riksdagsåren 90/91, 92/93, 96/97, 00/01, 04/05 och 06/07. Detta urval bygger på diskussion under Skilda intressen och utfall där ett stort

⁷¹ Svallfors 1989:27

antal jämställdhetsreformer drevs igenom under 1990-talet såsom jämställdhetslagen 1992 som även skärptes 1994, införandet av pappamånaden 1995 samt sexköpslagen 1999. 1990-talet var även det årtionde då riksdagspartierna började benämna sig feministiska och det restes hot om bildande av ett kvinnoparti av Stödstrumporna om inte andelen kvinnor ökade i riksdagen. Andelen män som tog ut föräldraledighet har även ökat sedan slutet av 1990-talet och uppgifter om att den manliga hegemonin är i förändring eller utsatt för kris började även de publiceras under detta årtionde. Att börja undersökningen tidigare än riksdagsperioden 1988-91 anses givet dessa förändringar därmed inte vara nödvändigt. Efter riksdagsperioden 1988-91 valdes mellanperioder samt året innan val varvid perioden 92/93 valdes ut. Efter valet 1994 förlängdes riksdagsperioden med ett år till att nu omfatta fyra år och även här valdes en mellanperiod samt åren innan val: 96/97, 00/01 och 04/05. Den avvikande perioden är 06/07 vilket är riksdagsperioden för samma år som valet hölls men denna period väljs för att få en undersökning som sträcker sig från det årtionde då stora förändringar börjat ske samt och därefter så länge som möjligt, vilket innebär att undersökningsperioden blir 20 år. Motionerna som räknas är endast de som enskilda riksdagsledamöter lagt då det finns många frågor som skrivits av partigrupperna varvid det oftast är partiledaren som står som huvudnamn, något som omöjliggör en uppdelning i kvinnor eller män som "huvudmotionär". Att välja bort partimotioner leder till att resultatet endast kommer att grunda sig i det som enskilda ledamöter tycker är viktigt nog att själva motionera om. Analysen syftar till att undersöka om den manliga hegemonin har förändrats i och med andra erfarenheter och mer jämställda intressen. Således redovisas förändringen över tid men utan djupare kontroll för andra faktorer såsom parti eller ålder. Om någon förändring uppvisas kommer partitillhörigheten att undersökas och kort kommenteras men huvudsyftet med uppsatsen är att undersöka om mäns intressen har förändrats oavsett partitillhörighet.

5.2 Material

Det material som använts i uppsatsen är hämtat från riksdagens redovisning och uppgifter via dess hemsida beträffande vilka motioner som lagts, vid vilken tidpunkt samt vem som skrivit den. Eftersom Sverige i och med offentlighetsprincipen har en lång tradition av att publicera och redovisa de folkvaldas aktiviteter i riksdagen bedöms materialet som tillförlitligt. Motionerna redovisas på hemsidan där det går att söka via exempelvis sökord, vilket använts i detta fall. För att se egenskaperna hos den person som lagt motionen användes också riksdagens hemsida. Det är där möjligt att söka på en ledamot eller ersättare sedan 1990 och därmed få information om personen såsom vilket parti personen tillhör. Även denna information betraktas som tillförlitlig då det är offentlig information om dem som valts att representera svenska folket.

5.3 Definition och val

Nedan följer definitionen och valen av 14 intresseområden varav fem valts att representera de manliga intresseområdena, fem de kvinnliga intresseområdena samt fyra de könsneutrala politikområden som är starkt kopplade till arbetsmarknaden, ett område där stora förändringar i en mer jämlik riktning gjorts de senaste decennierna.

5.4 Definition och val av manliga intressen

Enligt feministisk teori finns det traditionellt sett en historisk uppdelning av reproduktion och produktion i samhället. Detta har i sin tur lett till en faktisk uppdelning av arbetsområden, politikområden etc. Detta är ett av de viktigaste inslagen i könsmaktsordningen enligt historikern Yvonne Hirdman, nämligen att kvinnor och män hålls åtskilda av sådan dikotomisk princip. Att kvinnor är det kön som kan reproducera, det vill säga föda barn, har genom historiens gång lett till ett biologiskt rättfärdigande av kvinnans plats i samhället. Detta har medfört en ursituation där ”praxis och tolkning flyter fram och tillbaka och skapar en tät väv av övertygelse: detta (hemma, underordnad, underrepresenterad, underbetald) [är] kvinnans naturliga plats⁷². Detta genuskontrakt, som rättfärdigas av biologi och upprätthålls genom strukturer och institutioner, innebär således ett stereotyp kontrakt där kvinnan har födandet, uppfödandet och beroendet på sin lott medan mannen har ansvaret, försörjningen och beskyddet på sin. Kvinnor sammanlänkas således med hemarbete och reproduktion medan männen kopplas till lönearbete och produktion⁷³. Uppdelningen kvarstår fortfarande i och med att huvuddelen av det obetalda hemarbetet utförs av kvinnor samt att arbetsmarknaden i Sverige i högsta grad är könsuppdelad. Ett exempel på detta är att traditionellt reproducerande områden inom arbetslivet är barnomsorg, utbildning och handikappomsorg, områden som till störst del återfinns inom offentlig sektor. Inom den offentliga sektorn arbetar 19 procent av Sveriges män, att jämföras med 52 procent av Sveriges kvinnor. Andra exempel på den könsuppdelade arbetsmarknaden i reproducerande respektive producerande områden är det faktum att år 2005 var fyra procent av undersköterskorna samt sjukvårdsbiträdena män⁷⁴. Denna dikotomiska uppdelning, som uppenbart finns kvar i samhället idag innebär att män skall fungera som försörjare. Denna genusordning med män som försörjare och kvinnor som hemarbetande ses som en viktig del av mäns självbild och präglar synen på män och deras självuppskattning genom att: ”... att vara försörjare...blev ett kriterium på manlighet som sattes högt i alla klasser”⁷⁵. Här finns således en tydlig koppling mellan manlighet och den traditionella försörjarrollen som

⁷² Hirdman 2001:81

⁷³ Hirdman 2001:23, 139

⁷⁴ www.scb.se/statistik/publikationer/LE0202_2006A01_BR_X10ST0601.pdf, På tal om kvinnor och män 2006, SCBs hemsida

⁷⁵ Wegerman i red: Svanström och Östberg 2004:193

innebär att det betrakta(t)s som manligt att tjäna pengar. I och med detta har avregleringar samt sänkta arbetsgivaravgifter valts att representera två av de manliga intressena. Avregleringar och förbud mot monopol återfinns inom ett tydligt producerande område då detta innebär en chans för fler "...med kompetens, entreprenörsanda och drömmar - att starta eget"⁷⁶. En avreglering skulle även innebära större valmöjligheter för konsumenterna samt en ökad konkurrens. Argument som framförs för en avreglering rör således ökade vinster och valfrihet, det är starkt kopplat till ekonomisk vinning och därmed till traditionell manlighet. Även de sänkta arbetsgivaravgifterna är knutna till den traditionella bilden av manlighet i och med det producerande området som syftar till ekonomisk vinning då ett av argumenten för sänkta avgifter är att de skulle leda till en ökad vilja att anställa människor vilket i sin tur leder till en ökad tillväxt i ekonomin⁷⁷. Båda dessa områden knyts samman till egenskaper som inom mansforskningen framhålls som manliga, till exempel konkurrensbenägenhet och strävan efter framgångar inom arbetslivet. Kvinnors traditionella egenskaper såsom diplomatiska och omhändertagande har däremot ingen anknytning till dessa intresseområden⁷⁸. Empiriskt sett är avregleringar samt sänkta arbetsgivaravgifter även knutna till tydliga erfarenheter i och med att det är män som i högre grad än kvinnor äger aktier och tar del av ekonomisk vinning när företag går med vinst. Män är även i större utsträckning chefer och skall genom detta betala arbetsgivaravgifterna varvid de tjänar på sänkta sådana⁷⁹. Kort sagt är män därmed, lite tillspetsat, intresserade av ekonomisk vinning och konkurrens varvid avregleringar av monopol samt sänkta arbetsgivaravgifter väljs som manliga intresseområden.

En klassisk bild av manlighet innebär formeln "sport, snabba bilar och brudar"⁸⁰. Som det tydliggjordes under det vetenskapliga problemet blir det allt svårare att förankra bilden av traditionell manlighet. Klassiskt manliga arbetaryrken har försvunnit i och med ny teknologi och den hegemoniska manligheten utsätts för stark kritik från både kvinnor och män. Detta har dock i sin tur lett till en motrörelse, en motstrategi som syftar till att bejaka det traditionellt "manliga". Ett slags nostalgisk längtan efter urmanlighet eller naturlig manlighet strävas efter och exempelvis den amerikanske poeten Robert Bly's mansrörelse kännetecknas av att återskapa en symbolisk manlig gemenskap och att finna denna schablonmässiga manlighet, som kraftfullt sammanfattas i just uttrycket sport, snabba bilar och brudar⁸¹. Det finns även en stark symbolisk såväl som faktisk materiell koppling mellan just maskiner och maskulinitet med rötter från industrialiseringen. Det finns även en passion för dessa maskiner vilket i många fall leder till ett

⁷⁶ <http://www.regeringen.se/sb/d/10049/a/100554>, Svenska regeringens hemsida, besökt 080503

⁷⁷ <http://www.regeringen.se/sb/d/7616/a/76549>, Svenska regeringens hemsida, besökt 080503

⁷⁸ Stahlman 1998:15

⁷⁹ <http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?d=572&a=548881&previousRenderType=2>, DN's hemsida, besökt 080525 och [www.scb.se/templates/Publikation_193429.asp - 27k](http://www.scb.se/templates/Publikation_193429.asp-27k), SCB's hemsida, besökt 080525

⁸⁰ Johansson 2000:42

⁸¹ Johansson 2000:42-43

förkroppsligande eller förkvinnligande av dem genom att männen döper maskinerna till kvinnonamn. Ulf Mellströms studier kring detta leder fram till slutsatsen att fenomenet bör förstås både i termer av makt och maktutövning, kontrollbehov och emotionell brist men även som en viktig del av manlig gemenskap och maskulint identitetsskapande⁸². Lett ur denna typiska manlighet, samt på nytt den producerande sektorn, definieras därmed utbyggnad till motorvägar och sänkt bensinskatt som manliga intressen. Fler, större och bättre motorvägar innebär dels en möjlighet att, naturligt, köra snabbare samt dels en möjlighet för fler varutransporter vilket leder till ökad ekonomisk omsättning. Det finns även empiriska belegg för att utbyggnad av motorvägar skall vara ett manligt intresse såsom att fler män än kvinnor som kör bil, män kör längre sträckor per år samt att män äger bilar i större omfattning än kvinnor⁸³. Detta faktum medför även att det är män som tjänar på sänkta bensinskatter vilket skulle resultera i lägre kostnader för att köra bil. Lägre bensinkostnader skulle även kunna medföra ökade transporter genom tung trafik, något som ur ett ekonomiskt och producerande perspektiv även det är ett manligt intresse. Kvinnor utnyttjar kollektivtrafik i högre grad än män⁸⁴ varvid kopplingen lägre bensinskatt - lägre biljettpriser skulle kunna motivera att detta egentligen är ett kvinnligt intresse. Att manlighet så tydligt, traditionellt sett, är kopplat till just bilar samt att ekonomisk vinning återfinns under det producerande, manliga området innebär dock att utbyggnad till motorvägar samt sänkta bensinskatter trots allt definieras som ett manligt intresseområde.

Sportevenemang är det femte och sista området som valts ut för att representera ett manligt intresseområde. Det typiskt manliga fenomenet "sport och snabba bilar" används även denna gång som ett led i definitionen. R.W Connell hävdar att genom att upprätthållande av patriarkatet de senaste 200 åren försvärats genom en försvagad religiös legitimitet, har behovet av att upprätthålla en legitim maskulin idealbild ökat. Som exempel på detta anförs just sportens betydelse för manlighet genom att sportens status som en test på maskulinitet är skapad och upprätthållen, inte naturgiven. Sportens betydelse är historiskt producerad utifrån en politisk strategi⁸⁵. Att sport och manlighet hör samman är således politiskt och socialt konstruerat och kan förändras, men sport har trots allt en mycket stark koppling till manlighet. Den moderna idrottens ursprung i England syftade till exempel till att fostra unga män till att kunna leda det brittiska imperiet⁸⁶. Därmed är det möjligt att hävda att utifrån tidigare förda resonemang är arrangering av sportevenemang ett manligt intresse. Även ur ett empiriskt synsätt kan sportevenemang motiveras som ett manligt

⁸² Mellström i red: Ekenstam et al 2001:200

⁸³ www.scb.se/statistik/publikationer/BE0801_2005K04_TI_08_A05ST0504.pdf, samt wap.scb.se/Grupp/allmant/BE0801_2008K01_TI_08_A05ST0801.pdf och www.scb.se/templates/pressinfo_151972.asp SCBs hemsida, besökt 080503

⁸⁴ www.banverket.se/pages/4132/Kap234.pdf, Banverkets hemsida, besökt 080503

⁸⁵ Connell 1995: 49, 209

⁸⁶ <http://www.jamombud.se/Jamsides/tidigarenummer/idrottenskapadf.asp>, Jämos hemsida, besökt 080503

intresse då andelen aktiva män inom idrotten är större än andelen aktiva kvinnor samt även att män i högre utsträckning än kvinnor ser på sportevenemang⁸⁷.

5.5 Definition och val av kvinnliga intressen

Förbud mot pornografi är den första sakfrågan som utifrån feministisk teori definierats som ett kvinnligt intresseområde. Detta följer på grund av den dikotomiska princip som redovisades under manliga intresseområden och som har lett till den traditionella uppdelningen i reproducerande respektive producerande områden i en personlig respektive offentlig sfär. Till den personliga sfären har kvinnans kropp varit knuten, det är på grund av det faktum att kvinnor är kapabla att föda barn som de placerats inom det reproducerande området. Även det faktum att kvinnor överlag är fysiskt svagare än män har lett till att de kopplats till detta område, då de betraktats som fysiskt oförmögna att utöva produktionstjänster. Resonemanget lyder således: kvinnor är historiskt sett kopplade till det reproducerade området på grund av att de är fysiskt underlägsna män samt kapabla att reproducera; det vill säga, föda barn. Pornografi är bilder, skrifter, filmer etc. som har till syfte att verka sexuellt upphetsande⁸⁸. Det som visas i detta syfte är i absolut huvudsak den kvinnliga kroppen. Enligt feministiska kvinno- och tjejjourer är det endast en gradskillnad mellan prostitution och pornografi och båda dessa former uppkommer på grund av den maktobalans som råder mellan könen⁸⁹. Feminister, främst radikalfeminister, hävdar även att kvinnor är förtryckta i samhället på grund av sin könstillhörighet och att förtrycket tar sig uttryck i mäns kontroll av kvinnors kroppar genom exempelvis kvinnomisshandel och kvinnoförakt⁹⁰. Sexualiteten i ett patriarkalt samhälle anses även, feministiskt sett, vara ett uttryck för mäns dominans och kvinnors underkastelse där pornografi är både symptom på och orsaken till mäns kvinnoförakt⁹¹. Att stoppa en exploatering och ett förtryck av kvinnor och deras kroppar, vilket var anledningen till att kvinnor återfinns inom det reproducerande området, skulle härmed teoretiskt kunna definieras som ett kvinnligt intresse. Det finns även empiriska belegg för att detta är ett kvinnligt intresse som att SOM-undersökningen från 2001 visade att förbud mot pornografi var den sakfråga som uppvisade störst skillnad mellan kvinnor och män. Balansmättet, skillnaden mellan andelen kvinnor som svarat att pornografi borde totalförbjudas och andelen

⁸⁷ www.rf.se/ImageVault/Images/id_128/scope_128/ImageVaultHandler.aspx, Svenska riksidrottsförbundets hemsida, besökt 080503

⁸⁸ Bonniers svenska ordbok 2002:444

⁸⁹ http://www.roks.se/Fakta/mans_vald.htm, Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sveriges hemsida, besökt 080422

⁹⁰ Gemzöe 2002:45

⁹¹ Gemzöe 2002:96-97

män som svarat det samma, var 37 procentenheter⁹². Dessa stora skillnader i svar mellan kvinnor och män innebär således att det även är empiriskt möjligt att hävda att detta är ett kvinnointresse.

Kvinnjourer och ett ökat stöd till dessa samt åtgärder mot mäns våld mot kvinnor har definierats som de två följande kvinnliga intresseområdena då mäns våld mot kvinnor och kvinnors rädsla för detta våld starkt bidrar till att upprätthålla en ojämlik könsmaktsordning. Våld mot kvinnor betraktas inom feministisk teori, som ett uttryck för samt ett upprätthållande av, en ojämlik fördelning av makt där män är överordnade kvinnor. Våld mot kvinnor, den underordnade gruppen, riktas mot dem just för att de är kvinnor. Detta innebär således att ingen kvinna kan stå utanför och känna sig trygg, då alla kvinnor sin grupp är underställda män som grupp⁹³. Män, på grund av att de är män, ses som potentiellt kapabla att begå ett övergrepp och kvinnor i egenskap av sin könstillhörighet är rädda för att utsättas för dessa eventuella handlingar. Denna rädsla medför ett krympt offentligt rum, där kvinnors rädsla begränsar deras handlingsutrymme. Undvikandet som följer av denna rädsla kan tolkas som strukturer som sätter gränser för kvinnors liv, där män som grupp delvis använder våld till att upprätthålla en överordnad position. Män som grupp erhåller således utrymme och handlingsutrymme på bekostnad av kvinnors trygghet⁹⁴. Att bryta denna ordning torde därmed sannolikt vara ett gemensamt kvinnligt intresse. Även empirin visar tydliga tecken på hur utbredd detta fenomen är då det år 2007 anmäldes 26 857 misshandelsbrott mot kvinnor i Sverige samt 12 563 sexualbrott⁹⁵. Trots att män misshandlas i större utsträckning än kvinnor med 45 786 anmälda misshandelsbrott år 2007 mot män⁹⁶ så kvarstår misshandel av kvinnor som uttryck och upprätthållande av en rådande maktordning⁹⁷. I och med att kvinnor som grupp är underordnade män som grupp och att våld är den yttersta maktutövningen borde ett stopp på mäns våld mot kvinnor ligga i alla kvinnors intresse. Att öka anslagen till kvinnojourerna borde även detta vara ett kvinnligt intresse då statistik från Sveriges kvinno- och tjejjourer visar att de under 2006 mottog totalt 33 829 kontakter och hjälpförfrågningar från kvinnor i egen regi. Från polisen, kommuner och andra myndigheter mottogs utöver detta 7474 kontakter och hjälpförfrågningar. 1519 kvinnor och barn fick hjälp med skyddat boende och totalt genomfördes 70 110 stödåtgärder för utsatta kvinnor⁹⁸.

⁹² Oskarson och Rohdén i red: Holmberg och Weibull 2002:123. Frågan har inte ställts i senare SOM-undersökningar.

⁹³ Wendt Höjer 2002:23-24

⁹⁴ Wendt Höjer 2002:8-9

⁹⁵ http://www.bra.se/extra/pod/?action=pod_show&module_instance=21&id=440&statsType=100&statsCounty=La&Year=2007&type=1, Brottsförebyggande rådets hemsida, besökt 080422

⁹⁶ http://www.bra.se/extra/pod/?action=pod_show&module_instance=21&id=440&statsType=100&statsCounty=La&Year=2007&type=1, Brottsförebyggande rådets hemsida, besökt 080502

⁹⁷ Wendt Höjer 2002:23

⁹⁸ <http://www.roks.se/Jourer/statistik.htm>, Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sveriges hemsida, besökt 080422

Uppenbarligen finns det ett stort behov av kvinnojourer i Sverige som trots detta endast har tre stycken kommunala jourer i Stockholm, Malmö och Göteborg⁹⁹. Totalt sett finns det ca 160 kvinnojourer runt om i Sverige som drivs genom kommunalt eller statligt stöd men som till stor del är baserade på ideellt arbete av andra, i största mån, kvinnor¹⁰⁰. Det sker således en stor mängd brott riktade åt kvinnor varje år i Sverige varav en stor del begås av en närstående man¹⁰¹. Samtidigt finns endast tre stycken kommunala jourer och de övriga drivs till stor del på ideell basis. Att de kvinnor som utsätts ska ha möjlighet att få hjälp och rätt resurser torde därmed ligga i kvinnors intressen.

Kopplat till de tre tidigare kvinnliga områdena är även nästföljande, nämligen prostitution. Det finns även manliga prostituerade i Sverige men endast ett fåtal av dessa säljer sex till kvinnor och antalet manliga prostituerade är mycket lägre än antalet kvinnliga¹⁰². Att ett slut på prostitutionen är ett kvinnligt intresse argumenteras för genom hävdandet att prostitutionen ses som ett uttryck för mäns makt över sexualiteten i en patriarkal ordning, som även legitimeras i och med ett slags offentligt erkännande av att män som grupp har rätt till kvinnors sexualitet¹⁰³. Ytterligare en grundtanke beträffande prostitution inom feministisk åskådning är att när kvinnokroppar är till salu och kan köpas påverkar detta det allmänna tänkandet kring kvinnors värde. Detta innebär att om prostitution legaliseras varav kvinnor säljer sex, så riskerar alla kvinnors sexualitet att betraktas som tillgänglig¹⁰⁴. Kvinnor, som grupp, borde därmed ha ett gemensamt intresse av att stoppa prostitution dels för att det, till allra störst del, är kvinnors kroppar som säljs till män samt för att risken finns att alla kvinnor betraktas som tillgängliga, om prostitution legaliseras.

Det femte området som betraktas som ett kvinnligt område har en mycket tydlig koppling till det reproducerande området och uppdelningen av arbetsfördelningen i samhället, nämligen kravet på sex timmars arbetsdag. I över 30 år har kvinnorörelsen drivit frågan om arbetsdagsförkortning men reformen genomförs inte¹⁰⁵. Att detta krav skulle vara ett kvinnligt intresse har sin grund i att kvinnor traditionellt sett återfinns i den reproducerande, omhändertagande och oavlönade, sektorn medan män är placerade i den producerande sektorn där de tjänar pengar och försörjer sin familj. Denna manliga exploatering av kvinnors omsorgsarbete leder till att män kan

⁹⁹ www.feministisktinitiativ.se/downloads/common/firapport_vald.pdf, Feministiskt initiativs hemsida, besökt 080422 samt http://www.tris.se/index.php?option=com_content&task=view&id=64&Itemid=76, Tjevers rätt i samhällets hemsida, besökt 080422

¹⁰⁰ http://finans.regeringen.se/sb/d/8604/a/75111;jsessionid=aCjji_Mse645, Regeringens hemsida, besökt 080422

¹⁰¹ http://www.bra.se/extra/news/?module_instance=12&id=25, Brottsförebyggande rådets hemsida, besökt 080510

¹⁰² http://www.svd.se/nyheter/inrikes/artikel_435659.svd, Svenska dagbladets hemsida, besökt 080502

¹⁰³ Gemzöe 2002:97

¹⁰⁴ Eduards 2007:138

¹⁰⁵ Thomasson i red: Svanström och Östberg 2004:167

befästa sin roll i samhället och fortsätta att försvara sina egna positioner i lönearbetet¹⁰⁶. Det är inte en statistisk tillfällighet att det är män som kontrollerar de stora företagen och privata förmögenheterna. Detta är endast en del av den rådande ordning som placerar män över kvinnor¹⁰⁷. En sex timmars arbetsdag borde således medföra att kvinnors dubbelarbete minskade, det vill säga det obetalda hushållsarbetet som kvinnor utför kanske skulle kvarstanna på samma mängd men yrkesarbetande kvinnor skulle i alla fall ha en längre tid att utföra dem på då "[e]tt heltidsarbete skulle vara sex timmars arbetsdag för att kvinnor skulle slippa jobba deltid gratis"¹⁰⁸. Så länge som huvudansvaret för barn och hushåll tillägnas kvinnor, samtidigt som de även skall förvärvsarbeta, borde en sex timmars arbetsdag vara att föredra för kvinnor som grupp. Även empiriskt sett kan detta definieras som ett kvinnointresse då en SOM-undersökningen 2005 visar att balansmättet mellan kvinnor och män som ville införa reformen var 21 procentenheter, den största uppmätta könsskillnaden av de ställda frågorna¹⁰⁹.

5.6 Definition och val av könsneutrala intressen

Att minska löneklyftor och uppvärdera kvinnors arbete var något av det som diskuterades under 1990-talet tillsammans med kvinnors ekonomiska ställning. De senaste decennierna har även ett antal förbättringar skett inom svensk politik som syftat till att stärka kvinnors plats på arbetsmarknaden samt utöka mäns delaktighet i familjelivet. 1995 fastslogs exempelvis en öronmärkt pappamånad som skulle medföra att män i högre grad skulle ta ut sin föräldraledighet. Mäns föräldraledighet ökade även från tio procent 1993 till 20,8 procent år 2007¹¹⁰. Att det således skett politiska förändringar i en mer jämställd riktning och att allt fler män tar ut sin föräldraledighet, benämner sig som feministiska samt framhåller vikten av ett jämställt samhälle kan vara en indikation som tyder på att mäns intressen ändrats åt ett mer jämställt håll. Mäns erfarenheter är inte desamma nu som för 20 år sedan, då det till exempel är mer accepterat i dag att ta ut föräldraledighet och män uppmuntras att ta plats inom kvinnodominerade yrken såsom barnomsorgen¹¹¹. Erfarenheterna här således förändrats vilket borde innebära att så har även mäns intressen och den manliga hegemonin. De intresseområden som nedan motiveras är sådana som inom vilka det har skett en förändring i en mer jämställd riktning och som skulle kunna benämnas som mer könsneutrala intresseområden. Det första området som valts ut att representera mer könsneutrala intressen är föräldrapenning. En manlighet i förändring i en mer

¹⁰⁶ Johansson 1996:60-61

¹⁰⁷ Connell 1995:98

¹⁰⁸ Thomasson i red: Svanström och Östberg 2004:169

¹⁰⁹ Hernerud 2008:5

¹¹⁰ <http://forsakringskassan.se/omfk/analys/barnfamilj/foraldrap/#ju> Försäkringskassans hemsida, besökt 080510 och <http://www.jamombud.se/omjamstalldhet/jamstalldhetshi.asp>, Jämös hemsida, besökt 080514

¹¹¹ Nordberg i red:Johansson och Kuosmanen 2003: 79-80

jämställd riktning innebär att detta område betraktas som allt viktigare¹¹² och även den reella ökningen av uttag av pappaledighet tyder på att detta område är viktigt även för män. Detta politikområde är även en aktuell fråga i den politiska debatten idag i och med förslag på lagstiftning av en delad föräldraledighet. En ökad och förbättrad föräldrapenning borde således idag ligga i både kvinnors och mäns intressen. Den andra intressefrågan som valts ut är barnbidrag vilket även här borde kunna ses som ett mer könsneutralt intresse givet det faktum att män i allt större grad är föräldralediga och anser att barn och familj är allt viktigare. En ökning, utbyggnad eller annan förbättring av barnbidrag gynnar således båda föräldrarna och borde således vara av intresse för både kvinnor och män idag. Det tredje området är föräldrautbildning och en utökad, obligatorisk eller förbättrad sådan, borde vara både ett kvinnligt och manligt intresse i högre grad i dag då det inte längre är självklart att kvinnor skall var hemma med barnen. Det sista området som definierats som ett område där det skett reella förändringar är ett försök att skapa ett jämställt samhälle. Detta lyfts idag som en mycket viktig fråga och allt mer fokus sätts på att även män mår dåligt i ett icke jämställt samhälle. Undersökningar visar exempelvis att män på jämställda arbetsplatser mår både fysiskt och psykiskt bättre¹¹³ och det drivs rörelser som syftar till att göra jämställdhetsrörelsen till en människofråga, inte en kvinnofråga¹¹⁴. Att skapa ett jämställt samhälle är således på agendan varvid det i denna uppsats kommer att undersökas huruvida detta idag är ett könsneutralt eller manligt intresse framför ett kvinnligt.

5.7 Motivering och alternativa val

De val som har gjorts ovan är kritiserbara och därför följer en diskussion kring val och alternativa intressen. Av de manliga intressena är samtliga kopplade till en manlighet som premierar vinster och produktion samt även till den traditionella bilden av män som kör bil och tittar på sport. Dessa områden kan betraktas som klyschiga eller konservativa vilket är lite av syftet. Om ämnen som så tydligt är kopplade till en traditionell mansroll har förändrats över tid de senaste 20 åren kommer det verka som ett tydligt belägg för en manlighet i förändring. På samma sätt är de kvinnliga områden i allra högsta grad knutet till kvinnliga egenskaper och då främst genom den kvinnliga kroppen. Samtliga ämnen förutom sex timmars arbetsdag är mycket starkt anslutet till sexualitet, kvinnlig underordning och exploatering. Även detta har en poäng i och med att om män i högre grad år 2007, motionerar kring exempelvis förbud mot pornografi som är så starkt knutet till kvinnliga intressen genom den kvinnliga kroppen kommer detta att tydligt visa på en manlighet i förändring. De mer könsneutrala områden som valts ut för att det inom dessa

¹¹² Plantin 2001:38

¹¹³ www.ntgequality.se/admin/files/20061116112402.pdf, NTG Jämställdhet Argus hemsida, besökt 080514

¹¹⁴ http://www.ledarna.se/portal/main.nsf/pages/chefsprofil_klas_arnald, Ledarnas hemsida, besökt 080514

områden skett stora förändringar inom den förda politiken är "mellanområden". Den hegemoniska manligheten kanske har förändrats sedan 1990-talet men inte så mycket att män har börjat motionera kring pornografi eller mäns våld mot kvinnor då detta fortfarande betraktas som ett kvinnoområde. Att i högre grad motionera kring barn och föräldraledighet som faktiskt berör män i samma utsträckning som kvinnor kan dock vara en indikation på en förändring, om än inte en drastisk sådan. Att en förändring förväntas inom detta område bygger således på erfarenhet där män i högre utsträckning idag är en del av dessa områden, medan de manliga respektive kvinnliga områdena inte har flätats samman via gemensamma erfarenheter i samma utsträckning.

Förutom de val som gjorts finns det andra som gärna hade undersökts såsom pappamånader, pappagrupper, JAS-plan, totalförsvaret, könskvotering, könsdiskriminering, lönediskriminering, diskriminering på arbetsmarknaden och jämställdhetsåtgärder. Sökningar på dessa ord gav dock inget resultat vid de valda tidpunkterna, vilket omöjliggjorde en sådan undersökning. Således finns det andra intressefrågor som även de vore intressanta att undersöka men tyvärr fanns det inte ett sådant empiriskt material. De val som motiverats täcker dock både den reproducerande respektive producerande arean samt även den sexualiserade vilket är områden som har en stor betydelse inom feministisk och mansforskning.

5.8 Tillvägagångssätt och sökord

Vilka motioner som har valts ut och räknats redovisas nedan för varje område där avreglering av monopol valts som första manliga område. Sökordet var "monopol" och de som motionerat kring ett avskaffande av monopol i olika former har räknats. Exempel på de monopolavregleringar som det motionerats kring och som medtagits i analysen är exempelvis el, bilbesiktning, sotning, offentlig sektor och SJ.

Sänkta arbetsgivaravgifter räknas som det andra manliga intresseområdet och till detta användes sökordet "arbetsgivaravgift". Endast motioner som uttrycker krav på sänkta sådana har räknats och inte de där fenomenet används som exempel eller i ett annat sammanhang.

Ett ökat stöd till motorvägar har utifrån feministisk teori definierats som ett tredje manligt intresseområde. Sökordet var "motorvägar" och endast de motioner där uttryckliga krav på ett ökat stöd, en utbyggnad eller ett upprätthållande av tidsplan räknades. Om motorvägar omnämndes i negativa ordalag eller i andra motioner, till exempel om ökad trafiksäkerhet har dessa inte räknats.

Även sänkt bensinskatt har klassificerats som ett manligt intresseområde. Sökordet var "bensinskatt" och de motioner som lägger ett förslag kring en sänkning av bensinskatten har

använts. De motioner som använder en hög bensinskatt som argument för sänkningar av andra skatter eller en differentierad skatt till glesbygden har inte räknats.

Sportevenemang definierades som det sista manliga intresseområdet och sökorden var "OS", "VM", "EM" och "SM". De motioner som syftar till ett stöd för något eller några av dessa evenemang, oavsett sport, har medtagits i analysen.

För de kvinnliga intresseområdena valdes förbud mot pornografi där sökordet var "pornografi". Även här räknas de motioner som explicit uttrycker ett krav på förbud av pornografi genom exempelvis tidningar, reklam och TV. Barn- och djurpornografi har inte räknats och inte heller när ordet pornografi nämns i andra sammanhang såsom i till exempel ett rättfärdigande av strängare kontroll över Internet på skolor.

Ett ökat stöd till kvinnojourer definierades som ett andra kvinnligt intresseområde. Sökordet var "kvinnojourer". Endast de motioner som uttrycker ett krav på ökat stöd till kvinnojourerna räknas till denna kategori vilket innebär att motioner där kvinnojourer exempelvis nämns som referens inte räknas. Inte heller medtages motioner där det hävdas att kvinnojourer tillför något bra eller behövs i samhället, utan att det framhålls att det behövs fler resurser.

"Mäns våld mot kvinnor" är det tredje kvinnliga intresseområdet. Till detta område har motioner som berör olika slags försök att hindra eller minska mäns våld mot kvinnor räknats. Detta innebär att olika förslag såsom bättre utbildning för sjukvårdspersonal eller föreläsningar i skolan räknats till detta område. Även ökade ekonomiska satsningar har räknats in. Om fenomenet nämns i samband med ett annat huvudfokus, såsom att pornografi leder till ökat våld eller att Sverige ska verka inom EU för ett ökat skydd av kvinnor har dessa inte räknats.

"Prostitution" användes som sökord för det fjärde kvinnliga intresseområdet. De motioner som berör Sverige och dess lagstiftning har medtagits. Motioner som inte räknats är sådana där prostitution använts i annat syfte, såsom att deltagande inom pornografibranschen ofta leder till prostitution eller att svensk polis som utreder sexturism i Thailand egentligen borde ägna sig åt prostitutionsfrågan i Sverige. Motioner som räknas är sådana som uttryckt stöd för till exempel strängare straff, förbud mot sexköp eller särskilda prostitutionsgrupper inom polisen.

Det sista kvinnliga intresseområdet är "sex timmars arbetsdag" och detta användes även som sökord. Endast de motioner som uttrycker ett stöd eller krav på en arbetsförkortning har räknats. Motioner där det endast hänvisas till en sex timmars arbetsdag i något annat syfte, har inte medtagits.

Till de politikområden där förändringar skett de senaste decennierna i en mer jämlik riktning valdes "föräldrapenning". Till dessa motioner valdes förbättringar eller utökningar såsom delad föräldrapenning, vilket är ett krav som många feminister framhåller som en viktig del för

jämställdhet. Andra motioner som räknades med är krav på att studenter och egna företagare ska kunna få föräldrapenning, att det ska höjas, att pengarna skall betalas ut om barnomsorgen är tillfälligt stängd samt vid kontaktdagar inom barnomsorgen. Även en förlängning av föräldrapenningen har medtagits i analysen. De motioner som inte räknats är exempelvis de som kräver ett avskaffande, ett nytt administrativt system för utbetalningar, en annan utbetalningsdag eller skärptare kontroll för fusk.

Det andra området som valdes är "barnbidrag" vilket använts som sökord. Hit räknades motioner som till exempel kräver en höjning, förlängd utbetalningstid eller att det ska delas mellan föräldrarna. De motioner som inte medtagits är exempelvis krav på ändrad utbetalningsdag eller ett samlat utskott som skall behandla liknande frågor. Endast de som motionerar om en förbättring har således medtagits i analysen.

"Föräldrautbildning" är det tredje området och även här räknades de motioner som uttrycker en förbättring genom en utökad eller obligatorisk sådan, eller genom ökade ekonomiska resurser. När föräldrautbildningen benämns som positiv men utan vidare förslag på förbättringar har dessa motioner inte medtagits.

Det sista området som definierats som ett område där det skett reella förändringar är ett försök att skapa ett jämställt samhälle. "Jämställt samhälle" användes som sökord och hit räknades motioner som uttrycker explicita krav på ett sådant genom bland annat utbildning, ekonomiska resurser, politiska beslut eller en uppvärdering av kvinnliga arbetsområden. Om jämställt samhälle endast omnämns i andra sammanhang, såsom att Sverige är ett av världens mest jämställda samhällen har detta inte medtagits.

Samtliga motioner har klassats utifrån om det var en kvinna eller man som lagt motionen. Efter att samtliga motioner, 473 stycken, räknats och kodats gjordes en frekvenstabell för att kontrollera om några motioner kodats flera gånger. Så var fallet med 20 stycken varav dessa motioner lästes en gång till för att på så sätt kunna placeras in under endast ett område. Alla motioner utom tre kunde definieras så att de placerades under en kategori i och med att de tolkades efter det uttryckliga huvudsyftet. Tre motioner uttryckte lika stort krav för två områden och placerades därför in under båda kategorierna. Av 473 ursprungliga motioner är således tre kodade för två områden.

6. Resultatredovisning

Nedan följer resultatredovisningen där förändring över tid kommer att redovisas dels per sakfråga och är samt dels i grupper där intressefrågorna slagits samman för att bilda mansområden, kvinnoområden och könsneutrala områden. N-talet, det vill säga antalet motioner, är lågt överlag,

och vid vissa tidpunkter noll men detta är ett totalurval av de motioner som lagts om dessa frågor varvid resultatet måste betraktas som giltigt.

6.2 Manliga intresseområden

I tabell 1 redovisas fördelningen över de förväntade manliga områdena vid samtliga sex undersökningstillfällen. Det finns här en tydlig könsuppdelning med störst skillnader uppnådda beträffande sportevenemang där 75 procent av motionerna var lagda av män mot 25 procent av kvinnor. Lägre bensinskatt är det intresseområde där minst könsskillnader uppvisades under perioden med en näst intill jämn könsfördelning med 53 procent män mot 47 procent kvinnor.

Tabell 1. Fördelning totalt sett 1988-2010 för manliga områden

	Avregleringar	Arbetsgivaravgifter	Motorvägar	Bensinskatt	Sportevenemang
Män	65	72	71	53	75
Kvinnor	35	28	29	47	25
Totalt antal motioner	113	18	85	19	16

Tabellkommentar: Andel i procent av motionerna som lagts av män respektive kvinnor. N-tal är antal motioner.

Sett totalt över tid mellan riksdagsperioderna 1988 till 2010 finns det således starka skäl att hävda att det finns manliga intresseområden. Syftet med undersökningen är dock att undersöka huruvida detta förändrats över tid sedan riksdagsperioden 1988-91 något som redovisas nedan.

Tabell 2. Fördelning mellan 1988-2010 per intresseområde

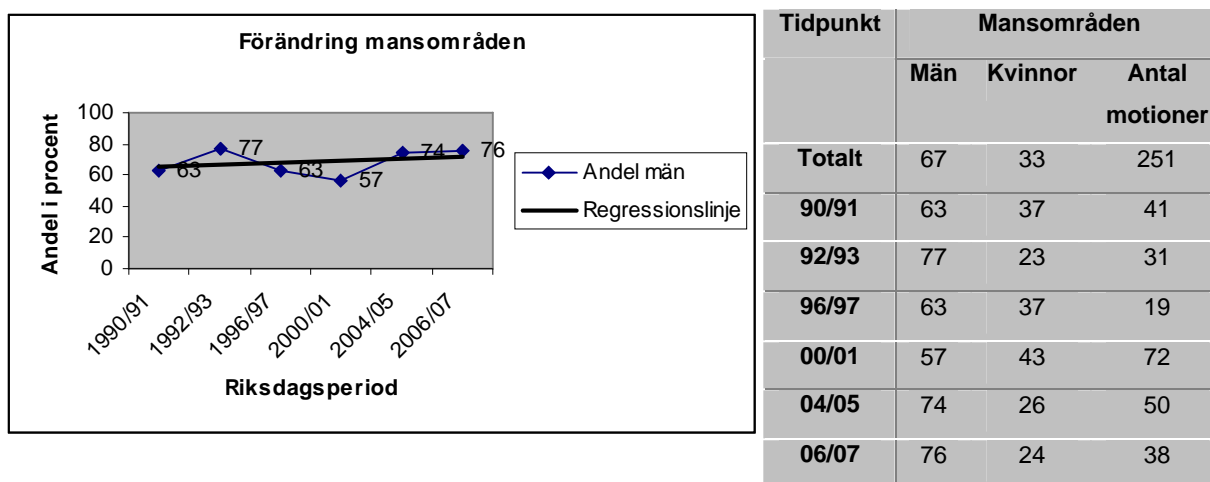
Tidpunkt	Avregleringar			Arbetsgivaravgifter			Motorvägar			Bensinskatt			Sportevenemang		
	M	K	Mot	M	K	Mot	M	K	Mot	M	K	Mot	M	K	Mot
90/91	55	45	20	67	33	6	81	19	11	50	50	4	0	0	0
92/93	75	25	16	100	0	1	79	21	14	0	0	0	0	0	0
96/97	67	33	9	100	0	2	50	50	8	0	0	0	0	0	0
00/01	54	46	26	63	37	8	64	36	25	42	58	12	100	0	1
04/05	78	22	23	0	0	0	68	32	19	100	0	2	67	36	6
06/07	68	32	19	100	0	1	88	12	8	100	0	1	78	22	9

Tabellkommentar: Andelen män och andelen kvinnor i procent som motionerat om de olika intresseområdena per riksdagsperiod. N-tal är antal motioner. Siffrorna redovisas enligt följande: män/kvinnor/antal motioner.

Tabell 2 visar mönstret över tid per varje intressefråga. Det är uppenbart att det inte går att urskilja en förändring över tid som visar att allt fler kvinnor motionerar kring dessa områden. Det är en manlig överrepresentation vid samtliga tidpunkter utom 96/97 beträffande utbyggnad av motorvägar där könsfördelningen är jämn med 50 procent av motionerna lagda av män samt 50 procent av kvinnor. Samma resultat återfinns beträffande sänkta bensinskatte vid riksdagsperioden 90/91 med en jämn könsfördelning. Vid ett tillfälle av samtliga 30 överstiger andelen motioner lagda av kvinnor, de som lagts av män. Detta tillfälle är perioden 00/01 beträffande bensinskatten. Bensinskatten är även det område som totalt sett över alla år uppvisar den

jämnaste könsfördelningen med 53 procent motioner skrivna av män mot 47 procent skrivna av kvinnor vilket redovisades under tabell 1. För att få ett större antal motioner och se en eventuell förändring över tid på samtliga områden har de manliga intresseområdena avregleringar, arbetsavgifter, motorvägar, bensinskatt och sportevenemang slagits samman till en variabel som benämns mansområden. Dess eventuella förändring över tid har analyserats och redovisas nedan.

Tabell 3. Förändring mellan 1988-2010 för mansområden

Tabellkommentar: Andelen män respektive kvinnor som motionerat kring mansområden i procent. N-tal är antal motioner.

Ingen förändring går att urskilja som visar att män och kvinnor börjat att motionera om samma saker i tabellen som visar förändringen över tid per varje tidpunkt. Regressionslinjen, som visar i vilken riktning förändringen går, visar dock en viss positiv förändring. Den svaga positiva förändringen innebär att andelen män som motionerat om dessa områden stigit över tid, något som inte stöder antagandet att den manliga hegemonin förändrats i en mer jämställd riktning. Förändringen är visserligen svag, men syftar i alla fall till att fastslå att kvinnor inte har börjat motionera om traditionella mansintressen. Efter att ha konstaterat att det inte har skett någon förändring i mer jämlik riktning beträffande de manliga intresseområdena, går vi vidare till att analysera de kvinnliga intresseområdena och undersöka en eventuell förändring inom det området.

6.3 Kvinnliga intresseområden

Även i detta fall redovisas det totala utfallet över riksdagsperioderna 1988-2010 för att se hur könsfördelningen gestaltar sig. Detta besvarar inte frågeställningarna men visar om den uppdelning som fördefinierade kvinnointressen är relevant eller inte. Resultatet visas i tabell 4.

Tabell 4. Fördelningen totalt sett mellan 1988-2010 för kvinnliga områden

	Pornografi	Kvinnojurer	Mäns våld mot kvinnor	Prostitution	Sex timmars arbetsdag
Män	15	0	15	15	62
Kvinnor	85	100	85	85	38
Totalt antal motioner	41	23	26	15	8

Tabellkommentar: Andel i procent av motionerna som lagts av män respektive kvinnor. N-tal är antal motioner.

Tabell 4 visar att uppdelningen och definitionen av kvinnliga intresseområden verkar korrekt då det finns en tydlig överrepresentation av kvinnliga riksdagsledamöter som motionerar om dessa ämnen. Det intresse som enligt empirin visade sig vara ett mansintresse i högre grad än ett kvinnointresse är sex timmars arbetsdag vilket 62 procent män motionerat om mot endast 38 procent kvinnor. Det ska framhållas att denna fråga är en del av vänsterpartiets partiprogram något som innebär att antalet lagda motioner av enskilda ledamöter förmodligen blir lägre. Vissa motioner har dock lagts av enskilda ledamöter och av dessa visade sig majoriteten vara män. Det mest tydliga exemplet på ett kvinnointresse sedan 1988 är ett ökat stöd till kvinnojurer där 100 procent av motionerna är skrivna av kvinnor. För att undersöka huruvida dessa kvinnliga intresseområden förändrats över tid redovisas nedan andelen män respektive kvinnor som motionerat om de olika intresseområdena.

Tabell 5. Fördelning mellan 1988-2010 per intresseområde

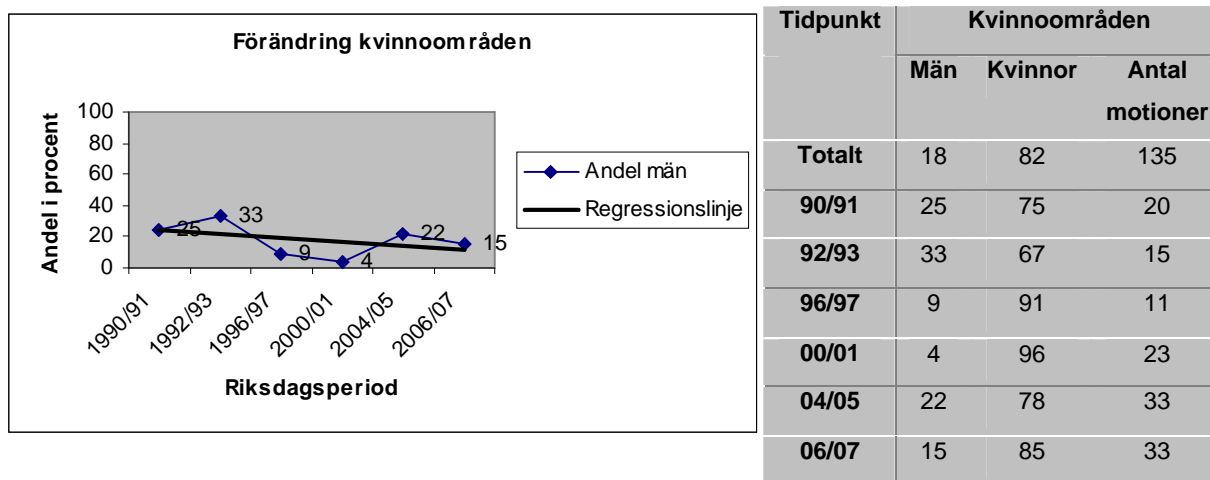
Tidpunkt	Pornografi			Kvinnojurer			Mäns våld mot kvinnor			Prostitution			Sex timmars arbetsdag		
	M	K	Mot	M	K	Mot	M	K	Mot	M	K	Mot	M	K	Mot
90/91	43	57	7	0	100	6	0	0	0	0	100	3	50	50	4
92/93	29	71	7	0	100	2	0	0	0	33	67	3	100	0	2
96/97	0	100	3	0	0	0	0	0	0	0	100	2	50	50	2
00/01	0	100	8	0	100	3	0	100	8	0	0	0	0	0	0
04/05	0	100	8	0	100	7	43	57	7	75	25	4	0	0	0
06/07	13	87	8	0	100	5	10	90	11	0	100	3	0	0	0

Tabellkommentar: Andelen män och andelen kvinnor i procent som motionerat om de olika intresseområdena per riksdagsperiod. N-tal är antal motioner. Siffrorna redovisas enligt följande: män/kvinnor/antal motioner.

I likhet med de manliga intresseområdena finns det inget mönster som tyder på att män och kvinnor i högre grad idag motionerar om samma saker än vad de gjorde för 20 år sedan. Pornografifrågan visade till och med på en jämnare könsfördelning vid de första två mättillfällena än vid de fyra sista. Det mest slående kvinnointresset i analysen är ett ökat stöd för kvinnojurer där 100 procent av samtliga motioner, 23 stycken totalt, under den valda tidsperioden har skrivits av kvinnor. Vid två tillfällen har andelen män som motionerat om kvinnointressen överstigit andelen kvinnor. En gång 92/93 beträffande krav på sex timmars arbetsdag där två motioner lades, både skrivna av en man samt 04/05 beträffande prostitution då 3 motioner, 75 procent, var skrivna av en man. Sex timmars arbetsdag innehåller få motioner, åtta stycken, men var det ämnet

som totalt sett över hela undersökningsperioden uppvisade en manlig överrepresentation. I övrigt går det inte att urskilja ett mönster som visar att män i högre grad år 2007 motionerar om kvinnliga intressen än de gjorde vid riksdagsperioden 1988-91. För att vidare analysera frågan har dock en sammanslagning utförts av de kvinnliga intressena pornografiförbud, ökat stöd till kvinnojourer, åtgärder mot mäns våld mot kvinnor, åtgärder mot prostitution samt införande av sex timmars arbetsdag. Dessa har bildat kategorin kvinnoområden och den eventuella förändringen över tid redovisas nedan.

Tabell 6. Förändring mellan 1988-2010 för kvinnoområden

Tabellkommentar: Andelen män respektive kvinnor som motionerat om kvinnoområden i procent. N-tal är antal motioner.

Totalt sett över hela tidsperioden finns det en tydlig kvinnodominans med 82 procent kvinnor mot 18 procent män. Sett över tid varierar könsskillnaden kraftigt med en minsta skillnad vid perioden 92/93 då 33 procent av de motioner beträffande kvinnointressen som lades var skrivna av män mot 67 procent kvinnor. Den största kvinnoöverrepresentationen inträffade perioden 00/01 då endast 4 procent av de skrivna motionerna var lagda av män mot 96 procent kvinnor. Sett över tid återfinns således en kvinnlig överrepresentation vid samtliga mätillfällen. Regressionslinjen som visar förändringen över tid uppvisar även en negativ riktning vilket innebär att andelen män som motionerar om dessa områden sjunkit över tid.

En av frågeställningarna som skulle besvaras var om män i högre grad år 2007 motionerar om traditionellt kvinnliga intresseområden och givet det empiriska materialet måste frågeställningen besvaras nekande. Det är en lägre grad män som motionerar om dessa ämnen än det var för 20 år sedan. De kvinnliga intresseområdena var dock väldigt starkt knutet till sexualitet och den kvinnliga kroppen vilket kan medföra att ämnen kopplade till detta fortfarande i hög grad betraktas som ett kvinnligt område. Därför undersöktes även mer könsneutrala områden

sammanlänkade med de reproducerande och producerande sfärerna där stora förändringar skett i mer jämställd riktning de senaste decennierna. Resultatet av detta redovisas nedan.

6.4 Könsneutrala intressen

De könsneutrala intressena redovisas nedan totalt sett över alla år från riksdagsperioden 1988 till år 2010 för att se huruvida de överhuvudtaget kan benämnas som könsneutrala. Den eventuella förändringen över tid redovisas i tabell 8 och 9.

Tabell 7. Fördelning totalt sett mellan 1988-2010 för könsneutrala områden

	Föräldrapenning	Barnbidrag	Föräldrautbildning	Jämställt samhälle
Män	42	26	50	21
Kvinnor	58	74	50	79
Totalt antal motioner	38	23	12	24

Tabellkommentar: Andel i procent av motionerna som lagts av män respektive kvinnor. N-tal är antal motioner.

Förbättrad föräldrapenning, barnbidrag och föräldrautbildning samt åtgärder för ett mer jämställt samhälle är de fyra områden som utifrån feministisk teori och genom de förändringar som genomförts de senaste decennierna inom dessa politikområden har definierats som mer könsneutrala intressen. Inom dessa områden förväntas även de största förändringarna uppvisas. Totalt sett över hela undersökningsperioden framkommer föräldrapenningen samt föräldrautbildningen som områden som kan benämnas vara könsneutrala. 42 procent av de motioner som kräver en bättre föräldrapenning är skrivna av män mot 58 procent av kvinnor vilket är en relativt jämn fördelning. De motioner som rest krav på förbättrad eller utökad föräldrautbildning uppvisar en helt jämn könsfördelning med 50 procent män och 50 procent kvinnor. Bättre barnbidrag samt ett jämställt samhälle visar en skev könsfördelning med övervikt åt kvinnliga riksdagsledamöter. 74 procent av barnbidragsmotionerna är skrivna av kvinnor och 79 procent av motionerna om ett jämställt samhälle. Trots det skeva könsfördelningen för barnbidragen och det jämställda samhället utesluter dock inte detta att en förändring skett över tid, vilket redovisas nedan.

Tabell 8. Fördelning mellan 1988-2010 per intresseområde

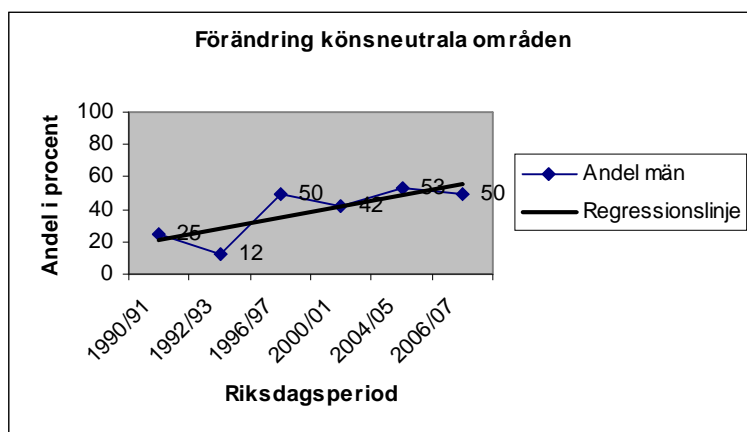
Tidpunkt	Föräldrapenning			Barnbidrag			Föräldrautbildning			Jämställt samhälle		
	M	K	Antal motioner	M	K	Antal motioner	M	K	Antal motioner	M	K	Antal motioner
90/91	27	73	14	33	67	3	0	100	2	0	0	0
92/93	25	75	4	0	100	2	0	100	2	0	100	3
96/97	50	50	2	0	0	0	50	50	2	0	100	4
00/01	75	25	8	10	90	10	0	100	1	25	75	4
04/05	0	100	2	50	50	6	100	0	2	14	86	7
06/07	45	55	11	50	50	2	33	67	3	50	50	6

Tabellkommentar: Andelen män och andelen kvinnor i procent som motionerat om de olika intresseområdena per riksdagsperiod. N-tal är antal motioner. Siffrorna redovisas enligt följande: män/kvinnor/antal motioner.

Att urskilja ett stabilt mönster med minskade könsskillnader vid varje tidpunkt är inte möjligt. Däremot har de motioner som skrevs vid riksdagsperioden 06/07 en jämn könsfördelning i tre fall, för föräldrapenning, barnbidrag och ett jämställt samhälle. Motioner beträffande barnbidrag uppvisade även en jämn könsfördelning vid tidpunkten 04/05 så trots att barnbidragsmotionerna över hela tidsperioden varit kvinnodominerad uppvisas en skillnad de senaste två riksdagsperioderna. Vid sex tillfällen av 24 uppvisas en jämn könsfördelning med antingen 45 procent män mot 55 procent kvinnor eller med en helt jämn fördelning av 50 procent för vardera kön. Dessa tillfällen är 96/97 och 06/07 för föräldrapenning, 04/05 samt 06/07 för barnbidrag, 96/97 för föräldrautbildning samt 06/07 för ett jämställt samhälle. En manlig överrepresentation uppvisas vid endast två tillfällen: 00/01 för föräldrapenning och 04/05 för föräldrautbildningen. I övrigt är de resterande tillfällena kvinnodominerande med störst skillnader uppvisade vid riksdagsperioden 92/93 för barnbidrag, 90/91, 92/93 och 00/01 för föräldrapenning samt 92/93 och 96/97 för ett jämställt samhälle. De motioner som lagts vid dessa tillfällen har i 100 procent av fallen skrivits av en kvinnlig riksdagsledamot. Sammanfattningsvis går det således att dra slutsatsen att det inte är möjligt att urskilja ett tydligt mönster samt att både barnbidragsmotionerna samt motionerna beträffande ett jämställt samhälle över hela tidsperioden, totalt sett, är kvinnodominerade. En utjämning uppvisas emellertid för föräldrapenning, barnbidrag och ett jämställt samhälle vid det sista mättillfället perioden 06/07. Föräldrautbildningen är det avvikande fallet med en kvinnlig överrepresentation vid sista tidpunkten. Det ska dock poängteras att antalet motioner beträffande föräldrautbildning är lågt vilket medför stora procentuella skillnader. Att antalet motioner är lågt överlag är ett faktum, men återigen poängteras att detta är ett totalurval vilket visar på den reella fördelningen. För att undersöka de könsneutrala intressena över tid med

fler motioner inräknade har de fyra sakfrågorna slagits samman under variabeln könsneutrala områden. Resultatet av denna eventuella förändring över tid redovisas nedan.

Tabell 9. Förändring mellan 1988-2010 för könsneutrala områden

Tidpunkt	Könsneutrala områden		
	Män	Kvinnor	Antal motioner
Totalt	38	62	73
90/91	25	75	16
92/93	12	88	8
96/97	50	50	4
00/01	42	58	19
04/05	53	47	10
06/07	50	50	16

Tabellkommentar: Andelen män respektive kvinnor som motionerat kring könsneutrala områden i procent. N-tal är antal motioner.

De könsneutrala områdena föräldrapenning, barnbidrag, föräldrautbildning och ett jämställt samhälle har således slagits samman för att undersökas över tid. I kontrast mot analysen över enskilda frågor där inga tydliga mönster var möjliga att urskilja uppvisas här en mer enhetlig bild med en viss utjämning mellan könen. De två första tidpunkterna, 90/91 och 92/93 uppvisar de största könsskillnaderna då 25 respektive 12 procent av motionerna var skrivna av män mot 72 respektive 88 procent av de kvinnliga riksdagsledamöterna. De senaste fyra mättilfällena, 96/97 till 06/07, uppvisar dock en i den närmaste jämn könsfördelning. Vid två tillfällen, 96/97 och 06/07 är könsfördelningen helt jämn med 50 procent män mot 50 procent kvinnor. Vid tidpunkterna 00/01 och 04/05 är fördelningen 42 procent män mot 58 procent kvinnor samt 53 procent män mot 47 procent kvinnor. En manlig överrepresentation uppkommer således vid ett tillfälle, 04/05 med sex procentenheter. Regressionslinjen visar förändringen över tid och uppvisar här en stabil förändring i positiv riktning vilket innebär att andelen män som motioner om dessa ämnen stigit över tid. Den andra frågeställningen som skulle besvaras var om män i högre grad idag motionerar om könsneutrala områden. Analysen som visar förändringen för varje intressefråga var för sig stärker inte detta påstående då det inte går att urskilja ett tydligt förändringsmönster i en mer jämlik riktning. När frågorna analyseras hopslagna till könsneutrala områden finns det

dock belägg för detta, varvid analysen av det empiriska materialet medför att den andra frågeställningen besvaras jakande¹¹⁵.

7. Slutsatser och analys

Det vetenskapliga problemet som skulle undersökas i uppsatsen var om den manliga hegemonin hade förändrats. För att besvara detta problem ställdes två frågeställningar, nämligen om män i högre grad än förr motionerade om traditionellt kvinnliga intresseområden respektive mer könsneutrala områden. Kvinnors intressen förväntades ha förändrats då kvinnors erfarenheter fortfarande utgår från en underordnad position i samhället. Resultatet visade att den teoretiska tolkningen, utifrån feministisk teori, av de manliga respektive kvinnliga intresseområdena får stöd då det fanns en manlig överrepresentation i samtliga mansfrågor, förutom sänkt bensinskatt där fördelningen var relativt jämn, medan kvinnointressena uppvisade en tydlig kvinnlig överrepresentation förutom beträffande sex timmars arbetsdag där en viss manlig överrepresentation återfanns med 62 procent män mot 38 procent kvinnor. Det gick inte för vare sig manliga eller kvinnliga områden, vare sig per fråga eller i sammanslagen form, att urskilja ett mönster som pekade på en förändrad manlig hegemoni i en mer jämlik riktning. För de manliga områdena återfanns till och med, via regressionslinjen, en väldigt svag positiv trend vilket innebär att större andel män motionerar om dessa områden. Regressionslinjen för kvinnliga områdena uppvisade en negativ trend vilket innebär att andelen män som motionerar om kvinnliga områden sjunkit över tid. Givet dessa resultat som pekar på större könsuppdelning, måste således den första frågeställningen besvaras nekande; män motionerar inte om traditionellt kvinnliga områden i högre grad idag än vid riksdagsperioden 88-91. De kvinnliga riksdagsledamöterna motionerar inte heller i högre grad om manliga intressen. De könsneutrala områdena, där störst förändring förväntades i och med att mäns erfarenheter inom dessa områden förändrats de senaste decennierna, uppvisar däremot en förändring över tid när de olika sakfrågorna slagits samman. De första två mättillfällen har en kvinnlig överrepresentation men de fyra tillfällena från perioden 96/97 visar en i det närmaste jämn könsfördelning vilket skulle göra det möjligt att hävda att det skett en förändring inom detta område mot en mer jämn könsfördelning. Även regressionslinjen stöder detta då den i positiv riktning visar att allt fler män motionerar om dessa frågor. Den andra

¹¹⁵ Av motionerna är 31 procent skrivna av kristdemokraterna och 26 procent av socialdemokraterna. Det går inte att urskilja ett tydligt mönster över tid men det återfinns en viss spridning där ledamöter från samtliga partier utom vänsterpartiet har skrivit motioner. Att vänsterpartiet inte har lagt några enskilda motioner i frågorna beror troligtvis för att frågorna är med i partiprogrammet. Åldersmässigt sett är gruppen 48-57 år de som lagt flest motioner totalt sett med 38 procent, gruppen 38-47 står därefter för 26 procent. Det går inte att se en förskjutning över tid varvid åldersfördelningen och partitillhörigheten, ser ungefär likadan ut över hela tidsperioden.

frageställningen besvaras därför jakande, det vill säga, män motionerar i högre grad i dag om könsneutrala områden än för 20 år sedan. Detta skulle således kunna innebära att den manliga hegemonin till viss del förändrats.

Att det inte skett en förändring beträffande de kvinnliga intresseområdena kan ses som logiskt då dessa var tydligt knutna till den kvinnliga kroppen och dess sexualitet, något som kanske fortfarande ses som alltför personligt för att män skall ta del av dessa intressen. Intressen härstammar som sagt från erfarenheter¹¹⁶ och män har därmed förmodligen inte dessa intressen i samma utsträckning som kvinnor då de inte har samma erfarenheter inom områden som så starkt är kopplade till den kvinnliga kroppen. Samtliga kvinnointressen är även starkt kopplade till en kvinnlig underordning vilket är ett tillstånd som män, som grupp, tjänar på genom bland annat bestämmanderätt och materiella privilegier¹¹⁷ vilket kan innebära att en förändring inom dessa områden medför en förändring för män i en riktning som inte uppfattas som enbart positiv. Det är följaktligen möjligt att hävda att slagordet "det personliga är politiskt" inte verkar ha slagit igenom i den svenska riksdagen.

En förändrad position för kvinnor kopplas inte bara till den yttersta formen av underordning inom de kvinnliga områdena. Även de könsneutrala intressena, där det går att se en förändring i mer jämställd riktning beträffande skrivna motioner, medför en förändrad position för kvinnor då de får större möjlighet att förvärvsarbeta medan män i större utsträckning kan ta hand om sina barn. Detta är ett sätt att bryta den kvinnliga underordningen och skapa ett mer jämställt samhälle något som manliga riksdagsledamöter tenderar att i högre utsträckning anse vara viktigt idag. Den feministiska retoriken som råder kanske faktiskt omvandlas till handling vilket medför att den diskrepans som belystes tidigare mellan teori och praktik¹¹⁸ minskar i och med att män intresserar sig för dessa frågor och även agerar aktivt för dem. Det är dock möjligt att hävda att mäns intressen ändras inom områden där de får personlig vinning. De får vara barnlediga, får betalt för detta samt även högre lön efter ledigheten¹¹⁹. Att vara barnledig framstår även om något positivt för män och samma sak gäller för de män som strävar efter ett jämställt samhälle. Om män skulle börja intressera sig för de kvinnliga områden skulle detta leda till ett tydligare ställningstagande där män betraktas som en grupp. Det är betydligt enklare att hävda att vi ska ha ett jämställt samhälle än att säga att prostitution eller mäns våld mot kvinnor måste stoppas då detta på ett sätt medför ett erkännande av att män som grupp utsätter kvinnor som grupp för maktutövning. Då exempelvis argumenten för prostitution respektive pornografiförbud ofta är kopplade till

¹¹⁶ Se kapitlet "Vad är intressen?" för djupare diskussion.

¹¹⁷ Connell 1995:100-106

¹¹⁸ Plantin 2001:43

¹¹⁹ <http://www.gp.se/gp/jsp/Crosslink.jsp?d=630&a=412327&ref=puff>, GPs hemsida, besökt 080516

feministiska resonemang är det troligt att mäns inträde på denna arena skulle medföra diskussioner om manlig överordning gentemot en kvinnlig underordning och att ta dessa diskussioner om ett kollektivt ansvar och ett utpekande av män som grupp är troligtvis känsligt då män i mycket hög grad betraktas som individer, inte grupper¹²⁰.

Resultatet visade följaktligen att mäns intressen ändrats beträffande mer könsneutrala områden men inte angående de traditionellt kvinnliga. Detta visar således återigen att män och kvinnor har skilda intressen och att de även agerar utifrån dessa i politiska handlingar. Samtidigt går det att hävda att den manliga hegemonin förändras då män i högre grad idag intresserar sig för reproducerande områden som tidigare varit ett tydligt kvinnoområde. Det mest slående med undersökning anser jag dock vara att det fortfarande, år 2008 i ett av världens mest jämställda länder, finns en så tydlig könsuppdelning i klyschiga intresseområden såsom motorvägar och prostitution. Ur ett jämställdhetsperspektiv är det synnerligen positivt att män i högre grad i dag motionerar om barnaledighet och barnbidrag. Det är viktigt att lyfta de resultat som visar på att en förändring har skett de senaste 20 åren och vidare diskutera vikten av att jämställdhetsfrågor lyfts av såväl män som kvinnor. Det negativa med resultaten är dock att de områden som är tydligast sammanlänkade med kvinnors underordning i dess mest extrema former genom våld, övergrepp och exponering fortfarande, av de lagstiftande svenska riksdagsledamöterna betraktas som ett kvinnligt intresse, något som måste betraktas som ett allvarligt problem. Att förändra en underordning i ett samhälle där de överordnade anser detta vara de underordnades problem kommer kräva enorma ansträngningar och betydligt fler åtgärder än vad som görs idag. Sett ur en feministisk jämställdhetssynpunkt är därför uppsatsens resultat mycket nedslående då de innebär att även om den manliga hegemonin kanske förändras så går det väldigt sakta och sker inom områden som inte kräver att mäns överordning, i någon större utsträckning, förändras.

7.2 Generaliserbarhet och vidare forskning

Uppsatsen är en totalundersökning över de motioner som lagts beträffande de utvalda 14 områdena vid sex utvalda tidpunkter och att generalisera är därför inte ett alternativ. Att generalisera undersökningen till andra parlament eller politiska församlingar är inte möjligt i och med andra traditioner, politiska system och arbetsmarknadssystem. Att generalisera har dock inte heller varit syftet, då det var den svenska riksdagen som skulle studeras. Det är möjligt att ett annat mönster uppkommit om andra tidpunkter valts ut och för att komma tillrätta med detta skulle vidare forskning kunna klassificera motioner från samtliga riksdagsår. Ett nedslag på sex tidpunkter under 20 år anser jag dock visa på eventuella mönster vilket även fick stöd i och med att den

¹²⁰ Eduards 2002:17, Gustafsson 2008:230

andra frågeställningen beträffande könsneutrala intressen visade på en förändring över tid genom regressionslinjen. Uppsatsen kan vidare användas som underlag för ytterligare undersökningar beträffande intresseområden, det vill säga, finns det andra områden där det skett förändringar och i så fall i vilken riktning? Intervjuer vore även det en eventuell fortsättning på temat där den kausala mekanismen kan undersökas, varför är det så att män och kvinnor intresserar sig för olika saker och uppfattar riksdagsledamöterna att den manliga hegemonin förändrats över tid? Är det ett mer jämställt klimat idag än för 20 år sedan i och med att män i högre grad motionerar om könsneutrala områden? Även en analys ur ett ideologiperspektiv vore intressant. Denna uppsats visade inga tydliga mönster beträffande vilka partier som motionerade i frågan men visade att inga män från vänsterpartiet samt att män från miljöpartiet i väldigt liten utsträckning, motionerade om könsneutrala områden. Den förändring som har skett kan således inte förklaras med att vänsterpartiets män, som har dessa frågor på partiprogrammet, motionerar om dessa frågor. Vidare analyser inom den ideologiska skiljelinjen kan vara ett framtida forskningsval för att utröna fortsatta skillnader eller likheter, ur denna forskningsansats. Att fortsätta analysera den manliga normen vore således i högsta grad intressant då den enligt denna uppsats tenderar att förändras i en mer jämlik riktning, men endast inom områden som inte tydligt utmanar den manliga överordningen i samhället.

8. Källförteckning

Tryckta källor

- Bergqvist, Christina (1994) *Mäns makt och kvinnors intressen*, Stockholm: Almqvist & Wiksell
- Bergqvist, Christina (red) (1999): *Likestilte demokratier?*, Oslo: Universitetsforlaget
- Bonniers svenska ordbok 2002
- Bourdieu, Pierre (1999) *Den manliga dominansen*, Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB
- Connell, R.W (1995) *Maskuliniteter*, Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB
- Connell, R.W (2002) *Om genus*, Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB
- Diaz, Mercedes Mateo (2005) *Representing Women?*, Colchester: ECPR Press
- Eduards, Maud (2002) *Förbjuden handling*, Malmö: Liber Ekonomi
- Eduards, Maud (2007) *Kroppspolitik*, Stockholm: Atlas Akademi
- Ekenstam, Claes, Johansson, Thomas och Kuosmanen, Jari (red) (2001) *Sprickor I fasaden*, Smedjebacken: Gidlunds förlag
- Ekenstam, Claes m fl, (1998) *Rädd att falla*, Gidlunds förlag
- Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oskarsson, Henrik, Wängnerud, Lena. (2004) *Metodpraktikan*, andra upplagan. Stockholm: Norstedts Juridik AB
- Esaiasson, Peter, Holmberg, Sören (1988) *De folkvalda*. Stockholm: Bonniers
- Esaiasson, Peter, Holmberg, Sören (1996) *Representation from above*, Dartmouth: Aldershot
- Faludi, Susan (1999) *Stäld-förräderiet mot mannen*, Stockholm: Ordfront
- Forsberg, Gunnel, Grenholm, Cristina (red)(2005)...och likväl rör det sig, Karlstad: Universitetspress
- Freidenvall, Lenita (2004) *Riksdagen ur ett genusperspektiv*, Stockholm: Sveriges riksdag
- Gemzöe, Lena (2002) *Feminism*, Stockholm: Bilda Förlag
- Gustafsson, Anette (2008) *Könsmakt och könsbaserade intressen*, Göteborg: Göteborgs Universitet
- Hernerud, Åsa (2006) *Har närvarons politik någon betydelse?*, C-uppsats, Statsvetenskapliga Institutionen, Göteborg
- Hernerud, Åsa (2008) *Könsskillnader inom politiken*, Göteborg: Forskningsrapport
- Holmberg, Sören, Weibull, Lennart (2002) *Det våras för politiken*, SOM-undersökningen 2001, Kungälv: Grafikerna Livérna AB
- Hirdman, Yvonne (2001) *Genus-om det stabila föränderliga former*, Malmö: Liber AB
- Johansson, Thomas (2000) *Det första könet?*, Lund: Studentlitteratur
- Johansson, Vicki (1996) *vem gör vad, när och var?*, Stockholm: Norstedts Juridik AB
- Jónasdóttir, Anna G (1991) *Love power and Political Interests*, Örebro Studies
- Lars Plantin i red: Johansson, Thomas och Kusomanen, Jari (2003) *Manlighetens många ansikten*, Malmö: Liber AB
- Ohlander, Ann-Sofie (2001) i *Rösträtten 80 år-forskarantologi*, Stockholm: Justitiedepartementet
- Phillips, Anne (2000) *Närvarons politik*. Stockholm: Studentlitteratur
- Plantin, Lars (2001) *Män, familjeliv och föräldraskap*, Umeå: Boréa Bokförlag
- Proposition 2005/06:155
- Stahlman, Bengt (1998) *Könsrollernas maskerad*, Lund: Studentlitteratur
- Svallfors, Stefan (1989) *Vem älskar välfärdsstaten?*, Lund: Studentlitteratur
- Thomasson, Ulrika i red: Svanström och Östberg (2004) *Än män då?*, Stockholm: Bokförlaget Atlas
- Utredningar från riksdagsförvaltningen 2004/05:URFI- 15 förslag för en jämställd riksdag
- Wendt Höjer, Maria och Åse, Cecilia (2003) *Politikens paradoxer*, Lund: Academia Adacta AB
- Wendt Höjer, Maria (2002) *Rädslans politik*, Malmö: Liber AB
- Wängnerud, Lena (1998) *Politikens andra sida*. Kungälv: Livréna Grafiska AB
- Wängnerud, Lena (1999) *Kvinnorepresentation*, Lund: Studentlitteratur

Elektroniska källor

www.val.se/val/val2006/slutlig_ovrigt/statistik/riksdag/valda_riksdagen.html, Valmyndighetens hemsida

www.regeringen.se/content/1/c6/08/99/84/2cd4fcb7.pdf, Regeringens hemsida

http://www.scb.se/templates/Publikation_47599.asp, Svenska statistiska centralbyråns hemsida

http://www.svd.se/dynamiskt/inrikes/did_13715567.asp?maxcount=10&offset=10, Svenska dagbladets hemsida

http://www.roks.se/Fakta/mans_vald.htm, Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sveriges hemsida

http://www.bra.se/extra/pod/?action=pod_show&module_instance=21&id=440&statsType=100&statsCounty=La&Year=2007&type=1, Brottsförebyggande rådets hemsida

www.feministisktinitiativ.se/downloads/common/firapport_vald.pdf, Feministiskt initiativs hemsida

http://www.tris.se/index.php?option=com_content&task=view&id=64&Itemid=76, Tjejers rätt i samhällets hemsida

<http://www.lo.se/home/lo/home.nsf/unidView/527CA142252D1FD6C1257248002CE828>, LO:s hemsida

<http://www.ltblekinge.se/halsaochvard/halsoradochsjukdomar/folkhalsa/kvinnorshalsa.4.2b561785111d0f272c5800097.html>, Blekinge Landstings hemsida

www.scb.se/statistik/publikationer/LE0202_2006A01_BR_X10ST0601.pdf, SCB:s hemsida

www.riksdagen.se/webbnav.index.aspx?nid=1300, Riksdagens hemsida